सत्यमेव जयते

महाराष्ट्र शासन

शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग

जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था, पुणे

अध्ययन निष्पत्ती निहाय संसाधन पुस्तिका

(मसुदा प्रत)

सन - २०२३-२०२४

विषय : गणित

अध्ययन निष्पत्ती निहाय संसाधन पुस्तिका इयत्ता १ ते ५
(प्रथम भाषा-मराठी, गणित आणि इंग्रजी) २०२३-२४

प्रवर्तक
जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था, पुणे.

प्रेरणा व मार्गदर्शन
मा. रनजीत सिंह देओल (भा.प्र.से.)
प्रधान सचिव, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, महाराष्ट्र राज्य
मा. सुरज मांढरे (भा.प्र.से.)
आयुक्त (शिक्षण) महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
मा. प्रदीपकुमार डांगे (भा.प्र.से.)
राज्य प्रकल्प संचालक, महाराष्ट्र प्राथमिक शिक्षण परिषद, मुंबई.
मा. राहुल रेखावर (भा.प्र.से.)
संचालक, राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र

निर्मिती व प्रकाशन
जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था, पुणे.

संपादक व प्रकाशक
मा. डॉ. नेहा बी. बेलसरे
प्राचार्य, जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था, पुणे.

कार्यकारी संपादक
श्रीमती सुवर्णा तोरणे
अधिव्याख्याता, जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था,पुणे
श्रीमती प्राची पाटील
अधिव्याख्याता, जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था,पुणे
श्रीमती वैशाली बच्छाव
अधिव्याख्याता, जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था,पुणे

प्रथम आवृत्ती
मार्च २०२४

मनोगत

महाराष्ट्र राज्याने सन २०१५-१६ पासून प्रगत शैक्षणिक कार्यक्रमांतर्गत राज्यातील प्रत्येक मुलाला पायाभूत साक्षरता व संख्याज्ञान प्राप्त व्हावे यासाठी अनेक भरीव व परिणामकारक असे कार्यक्रम कार्यान्वित केले आहेत. या कार्यक्रमाअंतर्गत मराठी, गणित व इंग्रजी या विषयाचे दर्जेदार असे शैक्षणिक साहित्य विकसित करून ते शाळांना वितरीत करण्यात आलेले आहे. नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० प्रामुख्याने पायाभूत साक्षरता व संख्यज्ञान विकासाची प्रक्रिया अभियान स्वरूपात पुढे नेण्याबाबत आग्रही आहे. या धोरणास अनुसरुन पुणे जिल्ह्यातही विद्यार्थ्यांना पायाभूत साक्षरता आणि संख्याज्ञान प्राप्त व्हावे यासाठी विविध स्वरूपात प्रयत्न केले जात आहेत. यामध्ये जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था पुणे यांच्या माध्यमातून शैक्षणिक वर्ष २०२१-२२ च्या सुरवातीला "अध्ययन नुकसान सुधाराणात्मक कार्यक्रम" घेण्यात आला. ज्यामुळे कोविड काळात शाळा बंद असताना विद्यार्थ्यांचे झालेले अध्ययन नुकसान भरून येण्यास मदत झाली. त्यानंतर शैक्षणिक वर्ष २०२३-२4 मध्ये निपुण क्षमता विद्यार्थ्यांना साध्य व्हाव्यात यासाठी "निपुण भारत गुणवत्ता वृद्धी कार्यक्रम" या ९० दिवसांच्या कार्यक्रमाची अंमलबजावणी करण्यात आली. तसेच दरमहा होणाऱ्या शिक्षणपरिषदा यामधून शिक्षकांना विविध शैक्षणिक विषयांवर सातत्याने मार्गदर्शन केले जात आहे.

जिल्ह्यातील प्रत्येक मुलाला गुणवत्तापूर्ण शिक्षण मिळायला हवे असेल तर वर्गस्तर आंतरक्रिया प्रभावी होणे आवश्यक असते. उपलब्ध शैक्षणिक संसाधनांचा नियोजनबद्ध वापर हा या प्रक्रियेतील कळीचा मुद्दा असतो. सद्यस्थितीत शाळांमध्ये उपलब्ध असलेल्या साहित्याचा योग्य रीतीने व क्रमाने वापर झाल्यास प्रत्येक मुलाच्या पायाभूत साक्षरता व संख्याज्ञान विकासाचे उद्दिष्ट निश्चितपणे पूर्ण होऊ शकते.

अध्ययन निष्पत्ती साध्य करण्यासाठी कोणत्या साहित्याचा वापर, कोणत्या अध्ययन निष्पत्तीसाठी करायचा, याची नेमकी माहिती शिक्षकांच्या हाताशी असण्याची गरज लक्षात घेवून सदरहू मार्गदर्शिका विकसित करण्यात येत आहे. या पुस्तिकेमुळे :

- दैनंदिन अध्ययन अध्यापनात वापरण्यासाठीचे नेमके साहित्य निवडणे सोपे जाईल.
- अध्ययन निष्पत्तीला अनुसरुन कृतींचे नियोजन करता येईल.
- आपल्या वर्गातील ज्या विद्यार्थ्यांना ज्या अध्ययन निष्पत्तीसाठी अधिक मदतीची गरज आहे त्यांच्यासाठी नेमकेपणाने पाठ्यपुस्तकातील कृतींची व साहित्याची निवड करता येईल.

अशा प्रकारे ही पुस्तिका सर्व शिक्षकांसाठी रोजच्या कामाची दिशा दाखवणाऱ्या व सतत सोबत असणाऱ्या एका विश्वासू साथीदाराचे काम करू शकते. पुणे जिल्हयातील शिक्षक व पर्यवेक्षीय अधिकारी या पुस्तिकेच्या मदतीने प्रत्येक मुलाला वयानुरूप आणि इयत्तानुरूप अध्ययन निष्पत्ती साध्य करण्याचे आपले काम अधिक प्रभावीरित्या करू शकतील असा आम्हाला विश्वास आहे. प्रस्तुत पुस्तिका विकसित करण्यासाठी ज्या शिक्षक अध्यापकाचार्य, जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था, पुणे येथील माझे सहकारी तसेच लिडरशिप फॅार इक्विटी संस्थेचे सदस्य यांनी मोलाचे योगदान दिलेले आहे. त्याबद्दल संस्था कृतज्ञ आहे.

- डॉ. नेहा बी. बेलसरे
प्राचार्य, जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था, पुणे.

पुस्तिकेचे स्वरुप

- **या पुस्तिकेत पुढील साहित्य संचातील साहित्याची अध्ययन निष्पत्तींशी जोडणी करण्यात आली आहे.**
  - गणिताचार्य भास्करचार्य गणित पेटी (२०१५-१६)
  - अध्ययन समृद्धी साहित्य संच (मुलभूत भाषा - गणित साहित्य पेटी २०१७-१८)
  - इंग्रजी साहित्य पेटी (२०१७-२०१८)
  - प्रगत गणित विषय समृद्धीकरण पूरक साहित्य संच (२०२२-२३)
  - अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच (२०२२-२३)
- पाठ्यपुस्तक हे एक महत्वाचे शैक्षणिक साधन आहे. त्यामुळे इतर शैक्षणिक साहित्यासोबतच त्या त्या अध्ययन निष्पत्तीसाठी पाठ्यपुस्तकातील संबंधित कृतींचे संदर्भ पृष्ठ क्रमांकासह देण्यात येत आहेत.
- सुलभ संदर्भासाठी त्या त्या साहित्य पेटीतील साहित्याचे क्रमांक व फोटो दिलेला आहे. त्यामुळे शिक्षकांना पेटीतून साहित्य सहजपणे व कमी वेळात शोधता येईल.
- काही अध्ययन निष्पत्तिसाठी पाठ्यपुस्तकाव्यतिरिक्त अध्ययन अनुभव देणे अपेक्षित असते. अशा प्रकाराच्या अध्ययननिष्पतिसोबत विशेष सूचनांचा समावेश केला आहे.

- **हे समजून घेऊया व लक्षात ठेवूया.**
  - प्रत्येक अध्ययन निष्पत्तीमधील कृती विद्यार्थ्यांना अचूक, सहजतेने व योग्य गतीने करता येणे अपेक्षित आहे.
  - विशेषकरून भाषा विषयाच्या विकासाची क्षेत्रे ही परस्परावलंबी व परस्परसंबंधित आहेत. म्हणून अध्ययन निष्पत्तीं क्रमाने किंवा एकानंतर दुसरी अशा शिकवणे अपेक्षित नाही. अनेक अध्ययन निषापत्तीसाठीचे अनुभव समांतररित्या देणे अपेक्षित आहे.
  - साहित्य पेट्यांमधील एका साहित्याचा उपयोग; त्याच इयत्तेच्या एकापेक्षा अधिक अध्ययन निष्पत्तिसाठी आणि एकापेक्षा अधिक इयत्तांच्या अध्ययन निष्पत्तींसाठी होऊ शकतो.

उदा. १) अध्ययन समृद्धी साहित्य संच (भाषा पेटी (मूलभूत वाचन) यामधील, चित्र गप्पा म/०३/०१/ ते म/०३/१५, २. व चित्र वर्णन म/०२/०१ ते म/०२/२२, या साहित्याचा उपयोग इयत्ता पहिली अ.नि. 'विविध उद्देशासाठी स्वतःची भाषा किंवा /आणि शाळेतील भाषेचा वापर करून गप्पा मारतात' व 'चित्रातील सुक्ष्म व दृश्य पैलूंचे बारकाईने निरीक्षण करतात' या दोन्हीसाठी होऊ शकतो मात्र साहित्याच्या मदतीने कृती देताना अध्ययन निष्पत्तीत अपेक्षित वर्तनाचा विचार करणे आवश्यक असते. हेच साहित्य इयत्ता दुसरीच्या मुलांसाठी अंदाज व्यक्त करण्याच्या संधी निर्माण करण्यासाठी वापरता येते.

उदा. २) चित्ररूप गोष्टी वाचन (म/०७/०१ ते म/०७/२६) हे साहित्य इयता पहिलीमध्ये शिक्षकांनी चित्राच्या मदतीने गोष्ट सांगून झाल्यावर 'ऐकलेल्या बाबींवर (गोष्ट,कविता इ.)गप्पा मारतात. आपले मत व्यक्त करतात. प्रश्न विचारतात.' या अध्ययन निष्पत्तीसाठी तर इयत्ता पाचवीमध्ये 'आपल्या कल्पनेने कथा, कविता, पत्र इत्यादी लिहितात. कथा, कविता यांमध्ये स्वतःच्या शब्दांची भर घालून लेखन करतात.' या अध्ययन निष्पत्तीसाठी वापरता येते.

- **एका कृतीमध्ये एकापेक्षा अधिक अध्ययन निष्पत्तिसाठीच्या अनुभवांचा समावेश असू शकतो.**

  उदा. चित्रगप्पा ही कृती घेताना...

  - १) विविध उद्देशासाठी स्वतःची भाषा किंवा /आणि शाळेतील भाषेचा वापर करून संभाषण करणे. उदा. माहिती मिळवण्यासाठी प्रश्न विचारणे, स्व अनुभव सांगणे, अंदाज व्यक्त करणे.
  - २) आपले दैनंदिन जीवन व परिसरातील अनुभवांना ऐकलेल्या गोष्टींशी जोडून गप्पागोष्टी करणे.
  - ३) चित्रातील सूक्ष्म व दृश्य पैलूंचे बारकाईने निरीक्षण करणे.
  - ४) चित्रातील वा चित्रमालिकातील घडणाऱ्या घटना, कृती, आणि पात्र यांना एकसंघपणे पाहून त्याचा आनंद घेणे.

    या चारही अध्ययन निष्पत्तिसाठीचे अनुभव देता येतात. मात्र विद्यार्थी यापैकी कोणकोणत्या गोष्टी सहजपणे करू शकतो याकडे लक्ष देणे आवश्यक असते. जिथे विद्यार्थ्याला अडचण येते तिथे सुचक प्रश्न विचारून अपेक्षित दिशेने विचार प्रवृत्त करावे लागेल किंवा गरजेनुसार अधिकचा सराव मिळण्यासाठी संधी निर्माण कराव्या लागतील.
  - पुढच्या इयत्तांमध्ये साहित्यावरचे अवलंबित्व कमी होत जाणे अपेक्षित आहे. मात्र ज्या मुलांना विशिष्ट अध्ययन निष्पत्तीमध्ये अडचणी आहेत त्यांच्यासाठी त्यांच्या स्तरानुसार साहित्याचा वापर करणे परिणामकारक ठरते.

उदा. परिसरातील 1000 पेक्षा जास्त किंमतीच्या संख्या वाचतो व लिहितो या पाचवी तील अध्ययन निष्पत्ती साठी प्रगत गणित संच या साहित्य पेटीतील कवड्या व बिट्ट्या हे साहित्य वापरण्यासाठी सुचवले आहे. मात्र वर्गातील मुले जर या साहित्यावर अवलंबून नसतील व हजार आणि त्यापुढील संख्यांची अमूर्त पातळीवर समज तयार झाली असेल तर त्या मुलांसाठी कवड्या किंवा बिट्ट्या सारखे साहित्य वापरण्याचे नियोजन करण्याची गरज नाही. मात्र वर्गात जर अशी काही मूले असतील ज्यांना कवड्या किंवा बिट्ट्या हाताळून संख्यांची समज पक्की होणार आहे तर त्यांच्यासाठी या साहित्याचा वापर व्हायला हवा.

या पुस्तिकेतील साहित्याबरोबरच आपल्या अनुभवानुसार परिसरात उपलब्ध साधने, कृतिपत्रिका, स्वाध्याय इत्यादी सहित्याचा वापर कोणत्या अध्ययन निष्पत्तीसाठी कसा करायचा हे ठरविण्यासाठीदेखील ही पुस्तिका उपयुक्त ठरेल.

अनुक्रमणिका

विषय : गणित

१) इयत्ता १ ली.. पृष्ठ क्रमांक १ ते १३

१) इयत्ता २ री.. पृष्ठ क्रमांक १४ ते २८

१) इयत्ता ३ री.. पृष्ठ क्रमांक २९ ते ४३

१) इयत्ता ४ थी.. पृष्ठ क्रमांक ४४ ते ५८

१) इयत्ता ५ वी.. पृष्ठ क्रमांक ५९ ते ७३

इयत्ता पहिली

वस्तूंचा आकार आणि लहान-मोठेपणा, घरंगळणे, घसरणे यानुसार वस्तूंचे वर्गीकरण करतो.

पाठ्यपुस्तक व पुस्तक क्रमांक

भाग ४- पृष्ठ क्र.४१ - आकार ओळख

भास्कराचार्य गणित पेटी

"क्रॉसलिंक फोम चे विविध आकार ,
त्रिमितीय आकार , जोडो स्ट्रॉ ."

प्रगत गणित संच

१३ . त्रिमीतिय बॉक्स

भाग ४- पृष्ठ क्र.४१ - आकार ओळख

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_3130004988752691201203 https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_313006596136222720173

इयत्ता पहिली

वस्तूंच्या, चित्रांच्या किंवा चिन्हांच्या साहाय्याने 20 पर्यंतच्या संख्यांची नावे म्हणतो आणि मोजतो.

पाठ्यपुस्तक व पुस्तक क्रमांक

"भाग ३ : पृष्ठ क्र.४२-४७ ११ ते २० ची ओळख आणि लेखन"

भास्कराचार्य गणित पेटी

घणाकृती ठोकळे, गणीतीय जाळी,
ठोकळे जोडणी, संख्या कार्ड

प्रगत गणित संच

२. दशक बांगड्या, ३. कवड्या, १७. बिट्ट्या,
२२ . मणीमाळ, १०. मापन चौरस - घनता

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

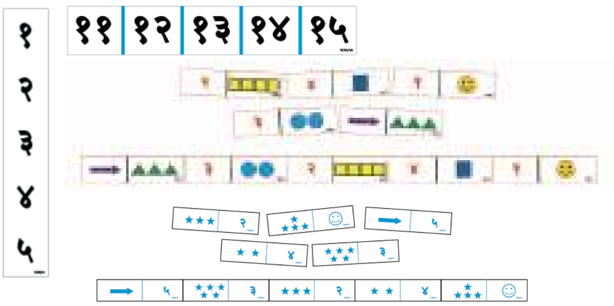

"१. उभी पट्टी (संख्याज्ञान भाग १)
संच क्रमांक ग/६१/०१.............. ग/६१/२०)
२. आडवी पट्टी (संख्याज्ञान भाग २)
३. गाड्या - संख्याज्ञान- संच क्रमांक ग/६०/०१..... ग/६०/५)
७. संख्या व चित्र गाड्या "

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

"साहित्य क्र. ४९ ०-९ अंक फासे
साहित्य क्र. ५१ मणी तारा साहित्य
क्र. ५३ एकक दशक काड्या "

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_3130139804720332801205

इयत्ता पहिली

1 ते 9 अंकाचा वापर करून वस्तू मोजतो.

पाठ्यपुस्तक व पुस्तक क्रमांक

"भाग १ : पृष्ठ क्र. ५०-६३ १ ते ९ संख्याचिन्हांचा परिचय व लेखन"

भास्कराचार्य गणित पेटी

घणाकृती ठोकळे, गणीतीय जाळी,
ठोकळे जोडणी, संख्या कार्ड

प्रगत गणित संच

३. कवड्या, १२. संख्या पट्ट्या, १०. मापन चौरस - घनता,
१५. संख्या काडी, २२ . मणीमाळ

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

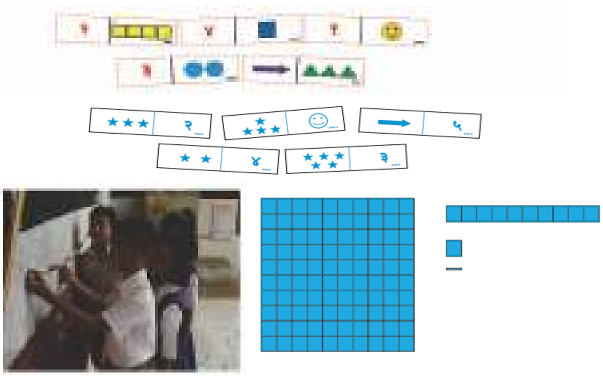

"३. गाड्या - संख्याज्ञान
संच क्रमांक ग/६०/०१............. ग/६०/५)
७. संख्या व चित्र गाड्या
३४. मणी माळ, ३७. शतक, दांडे, सुटे संच"

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

"साहित्य क्र. ४९ ०-९ अंक फासे
साहित्य क्र. ५१ मणी तारा "

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक

इयत्ता पहिली

20 पर्यंतच्या संख्याची तुलना करतो. उदा. वर्गातील मुले आणि मुली यांपैकी कोणाची संख्या जास्त आहे, हे सांगतो.

पाठ्यपुस्तक व पुस्तक क्रमांक - "भाग १ - पृष्ठ क्र. ५०-६३ १ ते ९ संख्याचिन्हांचा परिचय व लेखन
भाग २- पृष्ठ क्र.४० - अंक व चित्राची जोडी, पृष्ठ क्र.४१ - कमी जास्त, पृष्ठ क्र.४२ - एकास एक संगती
पृष्ठ क्र.४३ - चढता - उतरता क्रम, पृष्ठ क्र.५५ - १० ची ओळख व लेखन, पृष्ठ क्र.५६ - दशक समजून घेऊ!भाग ३:
पृष्ठ क्र.४२-४७ ११ ते २० ची ओळख आणि लेखन"

भास्कराचार्य गणित पेटी

घणाकृती ठोकळे , गणीतीय जाळी,
ठोकळे जोडणी , संख्यातुला

प्रगत गणित संच

१. गणिताचा जादुई बॉक्स, २. दशक बांगड्या, ३. कवड्या,
१०. मापन चौरस - घनता १२. संख्या पट्ट्या,
१५. संख्या काडी, २२ . मणीमाळ

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

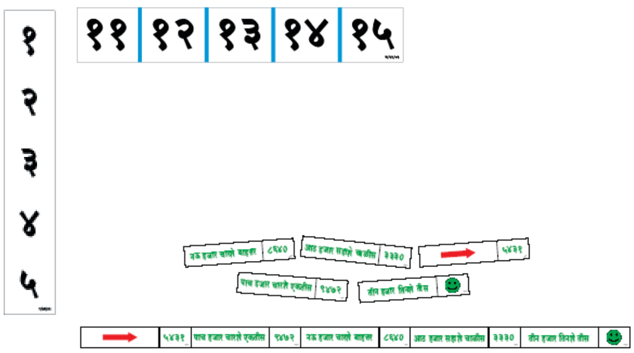

"१. उभी पट्टी (संख्याज्ञान भाग
१) संच क्रमांक ग/६१/०१............. ग/६१/२०)
२. आडवी पट्टी (संख्याज्ञान भाग २)
संच क्रमांक ग / /.. .. ग/ /) १२. अंककार्ड (चिन्हांचा वापर) "

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

"साहित्य क्र. ४९ ०-९ अंक फासे साहित्य क्र. ५१
मणी तारा साहित्य क्र. ५३ एकक दशक काड्या "

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_313006597586665472177

इयत्ता पहिली

दैनंदिन व्यवहारात बेरीज-वजाबाकीसाठी 1 ते 20 पर्यंतच्या संख्याचा वापर करतो.

पाठ्यपुस्तक व पृष्ठ क्रमांक

"भाग २- पृष्ठ क्र.४४-४८ - चला बेरीज करू यापृष्ठ क्र.४९-५४ - चला वजाबाकी शिकू"

भास्कराचार्य गणित पेटी

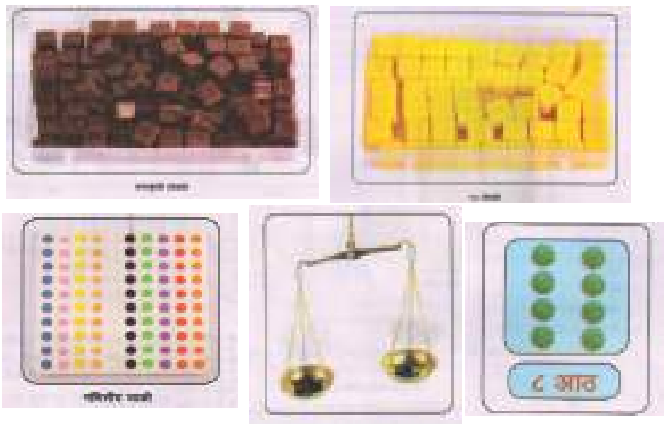

घणाकृती ठोकळे, गणीतीय जाळी ठोकळे जोडणी, संख्या कार्ड, संख्यातुला

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

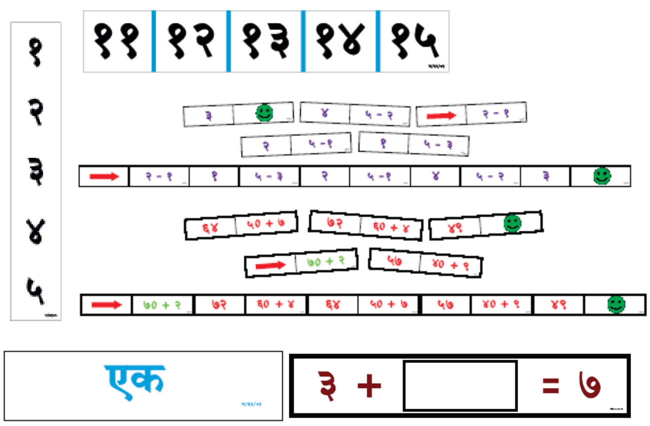

"१. उभी पट्टी (संख्याज्ञान भाग
१) संच क्रमांक ग/६१/०१............. ग/६१/२०)
२. आडवी पट्टी (संख्याज्ञान भाग २)संच क्रमांक ग / /.. .. ग/ /)
१२. अंककार्ड (चिन्हांचा वापर) २८. बेरीज वजाबाकी कार्ड
२९. बेरीज गाड्या ३०. वजाबाकी गाड्या "

प्रगत गणित संच

१. गणिताचा जादुई बॉक्स, २. दशक बांगड्या, ३. कवड्या, १०. मापन चौरस - घनता १९. षटकोणी फासा, २२. मणीमाळ, २३. झुंज

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

"साहित्य क्र. ४९ ०-९ अंक फासे, साहित्य क्र. ५१ मणी तारा साहित्य क्र. ५३ एकक दशक काड्या, साहित्य क्र. ५४ नोटांच्या मदतीने गणित, साहित्य क्र. ५५ खेळ (खरेदी) "

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_3133010600497725441259 5

इयत्ता पहिली

वस्तू वापरून 9 पर्यंतच्या संख्यांची बेरीजांची रचना करतो.
उदा. 3+3 हे उदाहरण 3 च्या पुढे 3 पायऱ्या मोजून 3+3=6 असा निष्कर्ष काढतो.

पाठ्यपुस्तक व पृष्ठ क्रमांक "भाग २- पृष्ठ क्र.४४-४८ - चला बेरीज करू याभाग ४- पृष्ठ क्र.३७,३८ - बेरीज २० पर्यंतची, बेरीज पुढे मोजून"

भास्कराचार्य गणित पेटी

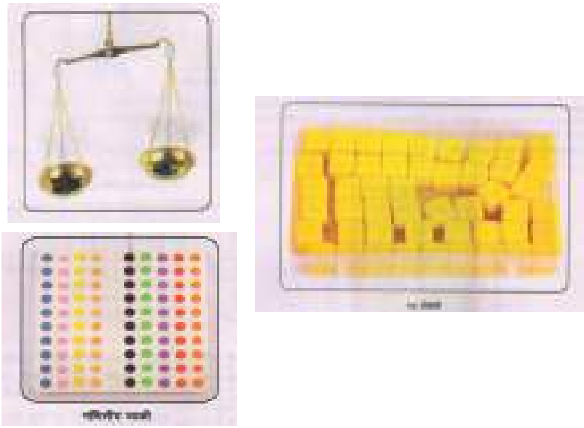

गणीतीय जाळी, संख्यातुला, ठोकळे जोडणी

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

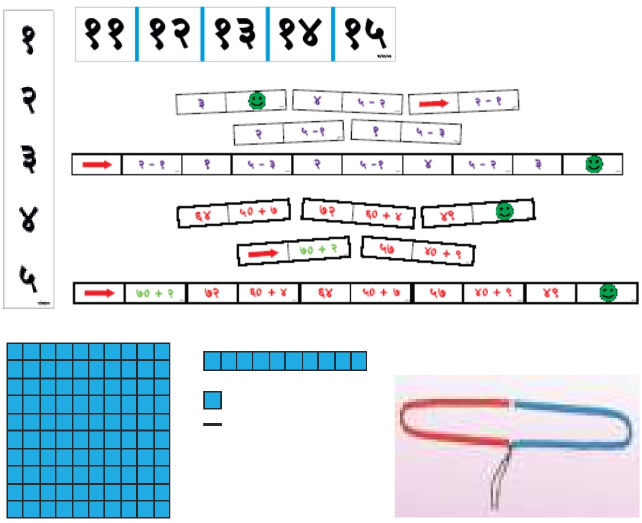

"१. उभी पट्टी (संख्याज्ञान भाग
१) संच क्रमांक ग/६१/०१............. ग/६१/२०)
२. आडवी पट्टी (संख्याज्ञान भाग २)संच क्रमांक ग / /.. .. ग/ /)
२८. बेरीज वजाबाकी कार्ड ३४. मणी माळ
३७. शतक, दांडे, सुटे संच"

प्रगत गणित संच

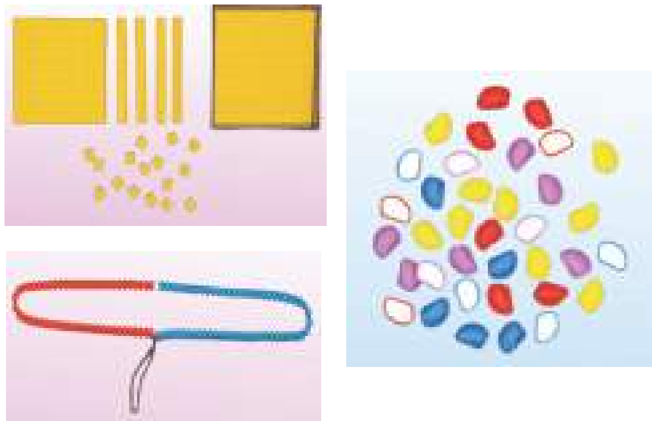

३. कवड्या, १०. मापन चौरस - घनता,
२२. मणीमाळ

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

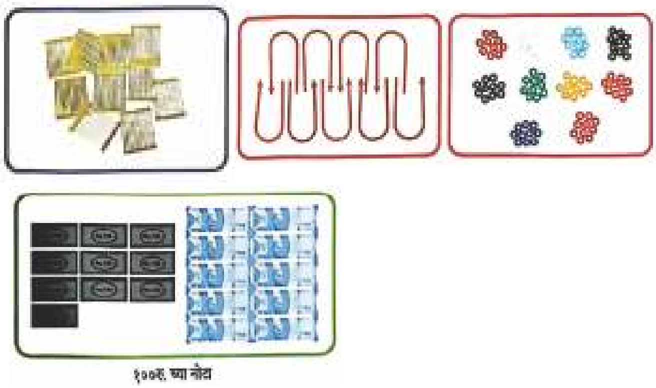

"साहित्य क्र. ५१ मणी तारा
साहित्य क्र. ५३ एकक दशक काड्या
साहित्य क्र. ५४ नोटांच्या मदतीने गणित

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_3130139816510423041208

इयत्ता पहिली

वस्तू वापरून 1 ते 9 अंकांच्या मदतीने वजाबाकी करतो.
उदा. 9 वस्तूंच्या समूहातून 3 वस्तू बाजूला काढल्या आणि उरलेल्या वस्तू मोजून 9-3=6 असा निष्कर्ष काढतो.

पाठ्यपुस्तक व पृष्ठ क्रमांक "भाग २- पृष्ठ क्र.४९-५४ - चला वजाबाकी शिकू"

भास्कराचार्य गणित पेटी

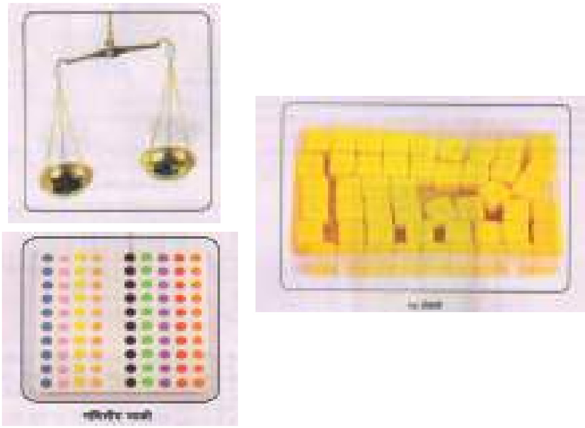

गणीतीय जाळी, संख्यातुला, ठोकळे जोडणी

प्रगत गणित संच

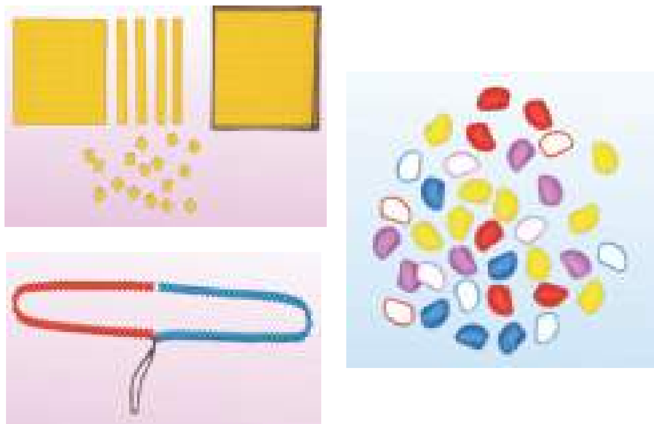

३. कवड्या, १०. मापन चौरस - घनता,
२२. मणीमाळ

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

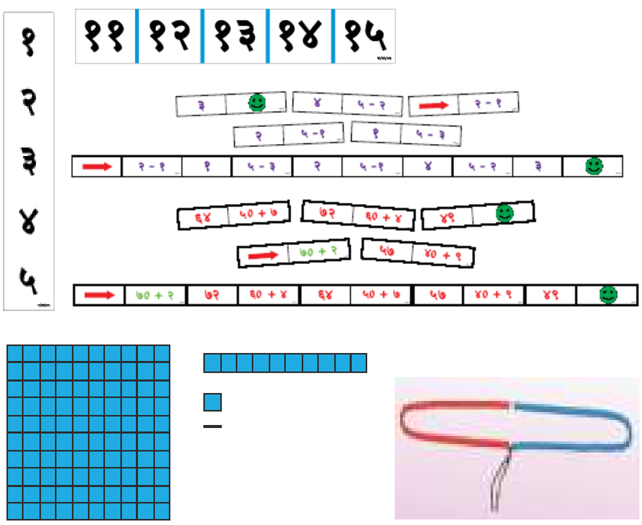

"१. उभी पट्टी (संख्याज्ञान भाग
१) संच क्रमांक ग/६१/०१............. ग/६१/२०)
२. आडवी पट्टी (संख्याज्ञान भाग २)संच क्रमांक ग / /.. .. ग/ /)
२८. बेरीज वजाबाकी कार्ड ३४. मणी माळ
३७. शतक, दांडे, सुटे संच"

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

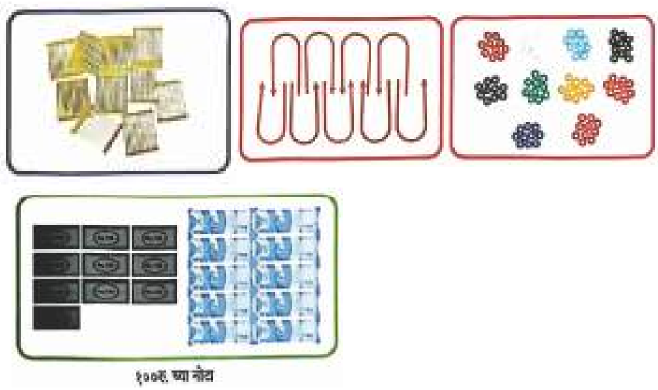

"साहित्य क्र. ५१ मणी तारा
साहित्य क्र. ५३ एकक दशक काड्या
साहित्य क्र. ५४ नोटांच्या मदतीने गणित

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_31381799228864921613650

इयत्ता पहिली

दैनंदिन जीवनातील 9 पर्यंत बेरीज-वजाबाकीवर आधारित प्रश्न सोडवतो.

पाठ्यपुस्तक व पृष्ठ क्रमांक

"भाग २- पृष्ठ क्र.४४-४८ - चला बेरीज करू या पृष्ठ क्र.४९-५४ - चला वजाबाकी शिकू"

भास्कराचार्य गणित पेटी

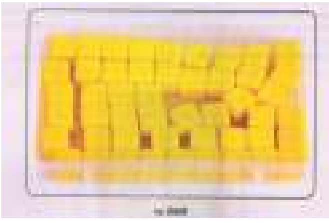
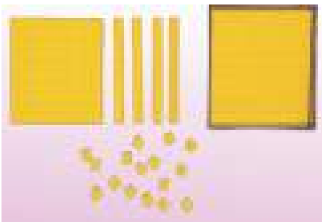

ठोकळे जोडणी, ठोकळे , घणाकृती ठोकळे,
झटपट गणित, मापन चौरस - घनता

प्रगत गणित संच

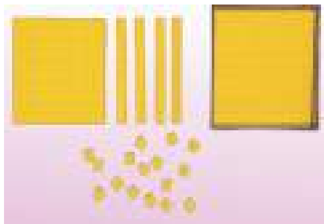
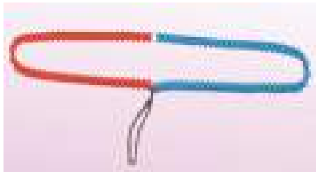

३. कवड्या, १०. मापन चौरस - घनता, २२. मणीमाळ

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

२४. नोटा

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

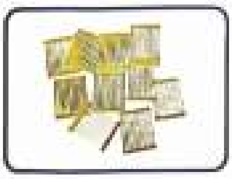
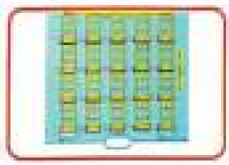
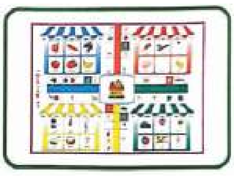
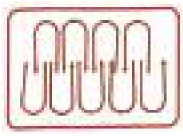

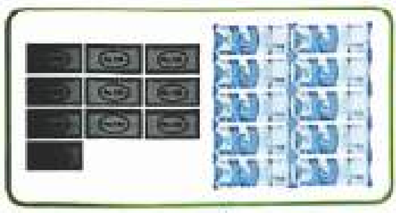

१००रु. च्या नोटा

"साहित्य क्र. ५१ मणी तारा, साहित्य क्र. ५२ खेळ खेळुया, साहित्य क्र. ५३ एकक दशक काड्या, साहित्य क्र. ५४ नोटांच्या मदतीने गणित, साहित्य क्र. ५५ खेळ (खरेदी) "

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक

"https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_31377531520027033611804
https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_313000511648055296121"

इयत्ता पहिली

99 पर्यंतच्या संख्या ओळखतो आणि अंकांत लिहितो.

पाठ्यपुस्तक व पृष्ठ क्रमांक

"भाग ३- पृष्ठ क्र. ४२-६० ११ ते ९९ ओळक आणि लेखन"

भास्कराचार्य गणित पेटी

संख्याकार्ड, अंकाचे खाचे असलेले कट आऊटस

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

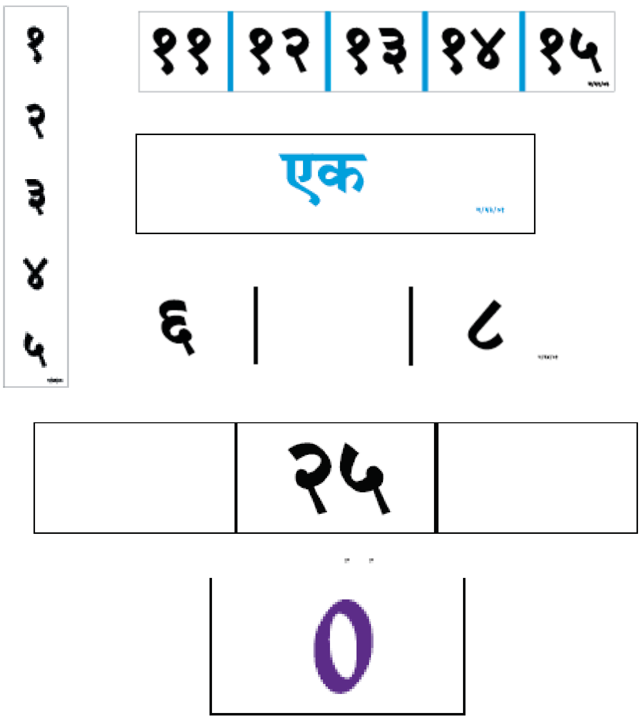

"१. उभी पट्टी (संख्याज्ञान भाग
१) संच क्रमांक ग/६१/०१............. ग/६१/२०)
२. आडवी पट्टी (संख्याज्ञान भाग २)संच क्रमांक ग / /.. .. ग/ /)
४. अंककार्ड (अक्षरी) ५. अंकपट्टि (मधली संख्या)
९. अंकपट्टि (मागील पुढील संख्या) १०. अंककार्ड (० ते १००)"

प्रगत गणित संच

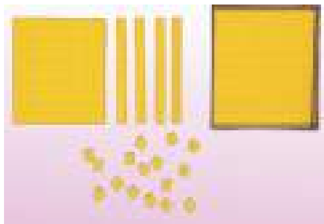

३. कवड्या, १०. मापन चौरस - घनता, २२. मणीमाळ

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

"साहित्य क्र. ४८ ०-१०० अंक मांडणी
साहित्य क्र. ५० टप्पा "

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_3130005112580587521244

इयत्ता पहिली

वस्तूंचे (घनाकृतींचे) तिच्या भौतिक गुणधर्मानुसार स्वतःच्या शब्दात वर्णन करतो. उदा. चेंडू घरंगळतो, बॉक्स घसरतो इत्यादी.

भास्कराचार्य गणित पेटी	प्रगत गणित संच
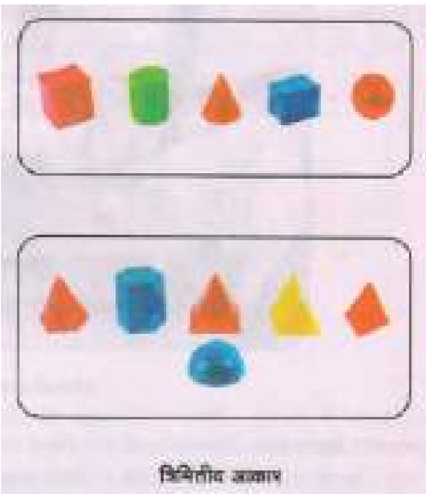	
त्रिमितीय आकार	१३. त्रिमीतिय बॉक्स

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_313006596937629696138

हाताची बोटे, हाताची वीत, हात पाऊल यांसारख्या अप्रमाणित लांबीच्या एककाने वस्तूंची लांबी मोजता येते आणि अंदाज बांधता येतो. उदा. चेंडू घरंगळतो, बॉक्स घसरतो इत्यादी.

पाठ्यपुस्तक व पृष्ठ क्रमांक "भाग ४- पृष्ठ क्र.५१ - चला मोजूया"

भास्करचार्य गणित पेटी

जोडो स्ट्रॉ

"भाग ४-
पृष्ठ क्र.५१ - चला मोजूया"

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_313006598647488512187

इयत्ता पहिली

आकार, वस्तू आणि संख्यामधील आकृतीबंधाचे निरीक्षण करतो.
आकृतीबंधाचा विस्तार करते आणि निर्मिती करतो.

पाठ्यपुस्तक व पृष्ठ क्रमांक "भाग ४- पृष्ठ क्र.३९ - आकृतिबंध"

भास्कराचार्य गणित पेटी

क्रॉसलिंक फोम चे विविध आकार

प्रगत गणित संच

११. आकृतिबंध

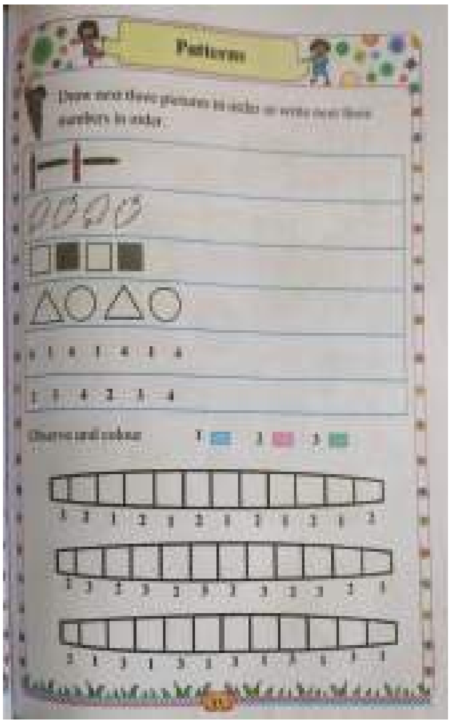

"भाग ४- पृष्ठ क्र.३९ - आकृतिबंध"

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

"साहित्य क्र. ४८ ०-१०० अंक मांडणी
साहित्य क्र. ५० टप्पा "

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_313006599841677312171

इयत्ता पहिली

चित्रे/अंक वापरून माहिती गोळा करतो. नोंद करतो आणि चित्रे पाहून सोप्या माहितीचा अर्थ लावतो.
उदा. मूल बागेतील चित्रात विविध प्रकारची फुले पाहून या बागेत विशिष्ट रंगाची फुले जास्त आहे हा तर्क/अनुमान काढतो.

पाठ्यपुस्तक व पृष्ठ क्रमांक "भाग ४- पृष्ठ क्र.५३ - चला माहिती वाचून काय समजते पाहू"

भास्कराचार्य गणित पेटी

क्रॉसलिंक फोम चे विविध आकार

प्रगत गणित संच

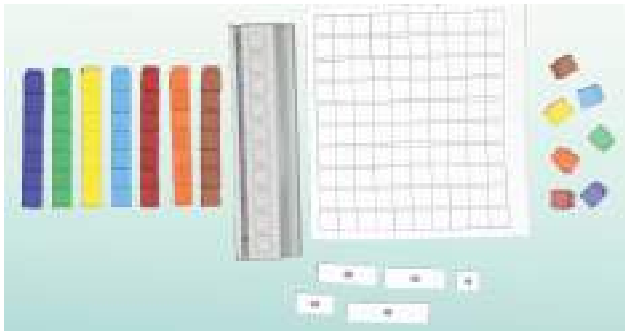

९. स्तंभालेख

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

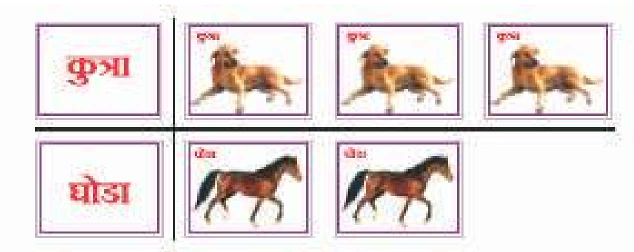

४०. माहिती व्यवस्थापन

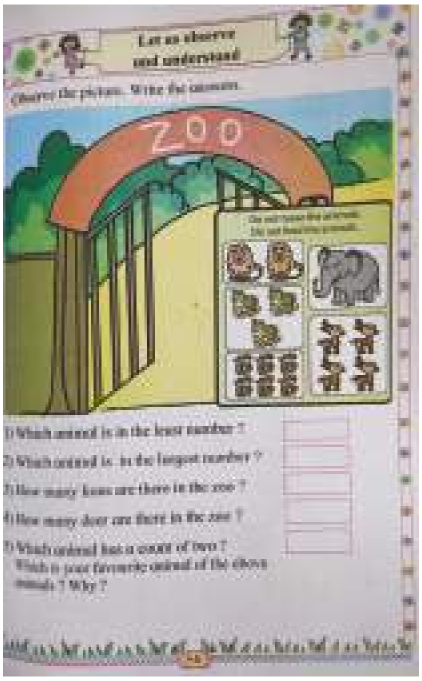

"भाग ४- पृष्ठ क्र.५३ -
चला माहिती वाचून काय समजते पाहू"

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक

इयत्ता पहिली

शून्य ही संकल्पना समजून घेतो.

पाठ्यपुस्तक व पृष्ठ क्रमांक "भाग २- पृष्ठ क्र.३८ - शून्याची ओळक व लेखन"

भास्कराचार्य गणित पेटी

घणाकृती ठोकळे, गणीतीय जाळी, ठोकळे जोडणी

प्रगत गणित संच

३. कवड्या
१५. संख्या काडी
२२. मणीमाळ

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

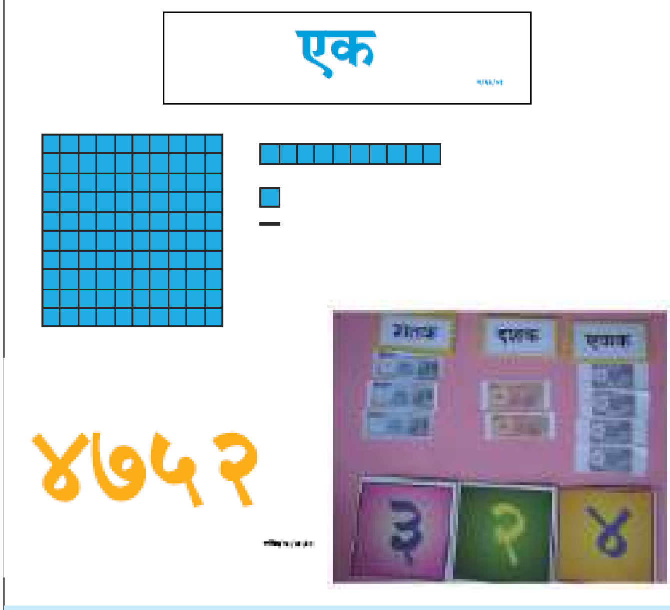

"१०. अंककार्ड (अक्षरी)
४. अंककार्ड
२४. नोटा
३७. शतक, दांडे, सुटे संच"

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

"साहित्य क्र. ५१ मणी तारा
साहित्य क्र. ५४ नोटांच्या मदतीने गणित "

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक

इयत्ता दुसरी

९९ पर्यंतच्या पर्यंतच्या संख्यांचे वाचन-लेखन करतो.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक

भाग १ - पृष्ठ क्र. ५०-५२ - संख्यांच्या जगात

भास्करचार्य गणित पेटी

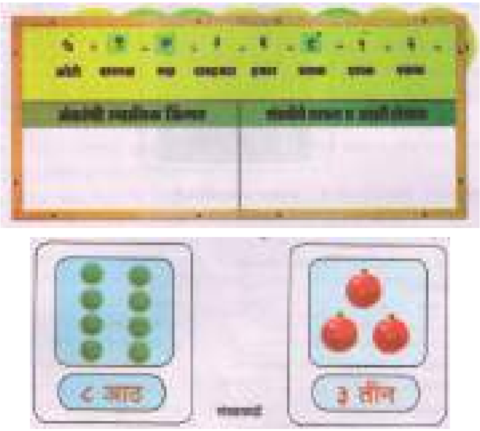

अंकाचे खाचे असलेले कट आऊटस, संख्याकार्ड

प्रगत गणित संच

१४. संख्या निर्मिती, १५. संख्या काडी , १७. बिट्टया

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

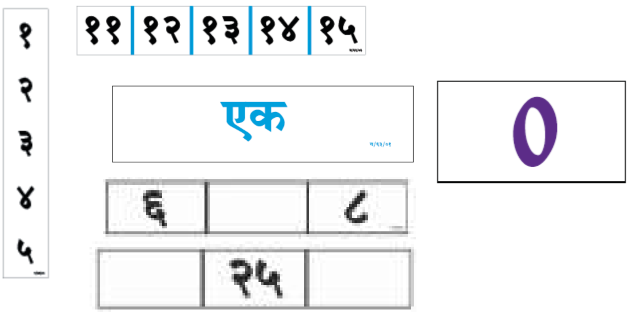

१. उभी पट्टी (संख्याज्ञान भाग १) संच क्रमांक ग/६१/०१.........
ग/६१/२०) २. आडवी पट्टी (संख्याज्ञान भाग २)
संच क्रमांक ग / /.. .. ग/ /) ४. अंककार्ड (अक्षरी)
५. अंकपट्टि - मधली संख्या ९. अंकपट्टि - मागील पुढील संख्या
१०. अंककार्ड (० ते १००)

भाग १ - पृष्ठ क्र. ५०

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_31377660412502016018 19

इयत्ता दुसरी

दोन अंकी संख्या लिहिताना आणि तुलना करताना स्थानिक किमतीचा उपयोग करतो.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक

भाग १- पृष्ठ क्र.५३ ते ५९ -गट करून मोजणी, चित्रात दाखवलेली संख्या, स्थानिक किंमत म्हणजे काय, संख्येचे विस्तारित रुप

भाग २- पृष्ठ क्र. ५३ ते ५५ - संख्यांचा लहान मोठेपणा, संख्येचे शेजारी

भाग ३- पृष्ठ क्र. ३५ ते ३६ - संख्यांचा चढता उतरता क्रम

भास्करचार्य गणित पेटी

अंकाचे खाचे असलेले कट आऊटस, घणाकृती ठोकळे , गणीतीय जाळी, ठोकळे जोडणी

प्रगत गणित संच

२. दशक बांगड्या, ३. कवड्या, १७. बिट्टया, १०. मापन चौरस - घनता २५. विस्तारीतरूप पट्ट्या

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

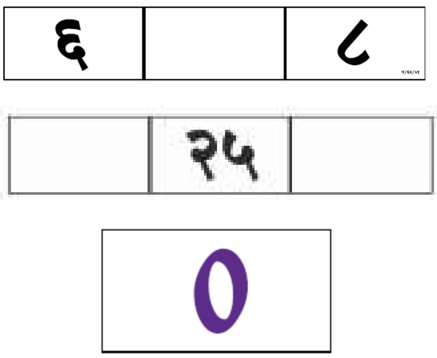

५. अंकपट्टि - मधली संख्या
९. अंकपट्टि - मागील पुढील संख्या
१०. अंककार्ड (चिन्हांचा वापर)

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

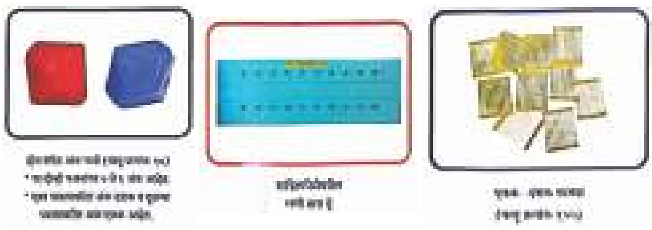

साहित्य क्र. ४९ ०-९ अंक फासे, साहित्य क्र. ५० टप्पा
साहित्य क्र. ५१ मणी तारा,
साहित्य क्र. ५३ एकक दशक काड्या

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_3137773919529697281780 https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_3137766106757201921830

इयत्ता दुसरी

दोन अंकांपासून तयार होणारी मोठ्यात मोठी आणि लहानात लहान संख्या तयार करतो.
(दिलेल्या अंकाच्या आवृत्तीने आणि अंकाच्या आवृत्ती शिवाय)

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक

भाग ३- पृष्ठ क्र. ३७,३८ - चला संख्या तयार करू या.

भास्करचार्य गणित पेटी

संख्याकार्ड, गणीतीय जाळी, ठोकळे जोडणी

प्रगत गणित संच

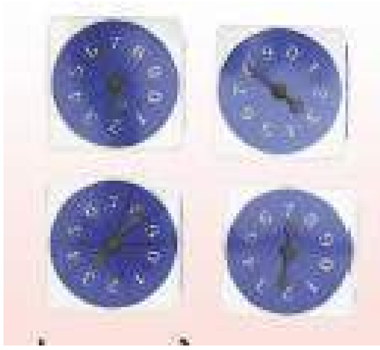

१४. संख्या निर्मिती

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

साहित्य क्र. ४९ ०-९ अंक फासे

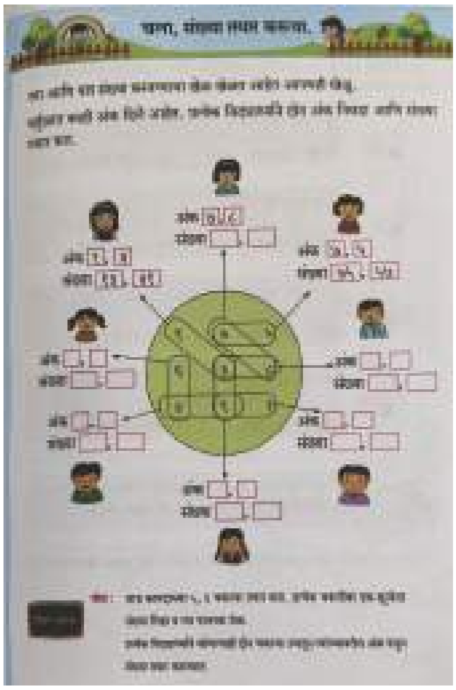

भाग ३- पृष्ठ क्र. ३७

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_3137773861644533761770

इयत्ता दुसरी

दोन अंकी संख्यांच्या बेरजेवर आधारित दैनंदिन जीवनातील साधे प्रश्न/समस्या सोडवितो.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक

भाग ३ - पृष्ठ क्र. ४४ ते ४८ - खास बेरीज, हातच्याची; गोष्टीतील बेरीज - २

भास्करचार्य गणित पेटी

ठोकळे जोडणी, ठोकळे ,घणाकृती ठोकळे, झटपट गणित

प्रगत गणित संच

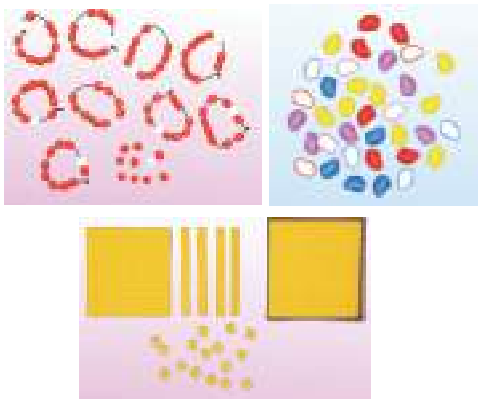

२. दशक बांगड्या, ३. कवड्या, १०. मापन चौरस- घनता

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

२४. नोटा
४३. व्यापार खेळ
१५. गणिती कोडे

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

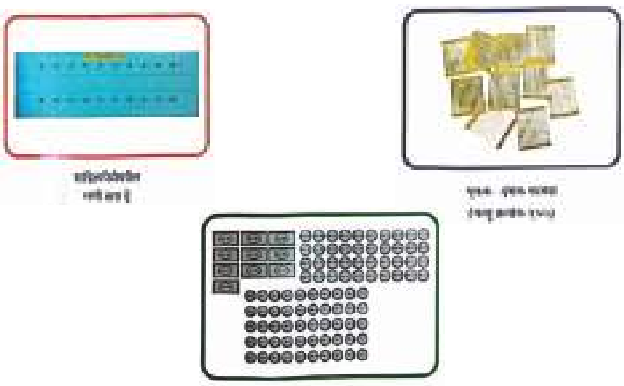

साहित्य क्र. ५० टप्पा, साहित्य क्र. ५१ मणी तारा
साहित्य क्र. ५२ खेळ खेळुया, साहित्य क्र. ५३ एकक दशक काड्या
साहित्य क्र. ५४ नोटांच्या मदतीने गणित, साहित्य क्र. ५५ खेळ (खरेदी)

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_3137765788333260801782

इयत्ता दुसरी

त्रिमितीय आकार आणि द्विमितीय आकार यांच्या दिसून येणाऱ्या वैशिष्ट्यांचे वर्णन करतो.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक

भाग १ पृष्ठ क्र. ४२-४६ - चला शोधूया वेगवेगळे आकार, चला हाताळूया भौमितिक आकार

भास्करचार्य गणित पेटी

क्रॉसलिंक फोमचे विविध आकार ,
त्रिमितीय आकार, जोडो स्ट्रॉ, जिओबार्ड

प्रगत गणित संच

१३. त्रिमीतिय बॉक्स

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_31251483160475238425718

सामान्य त्रिमितीय आकार ओळखून त्यांची नावे सांगतो उदा. घन, दंडगोल, शंकू आणि गोल.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक भाग १ पृष्ठ क्र. ४२-४६ - चला शोधूया वेगवेगळे आकार, चला हाताळूया भौमितिक आकार

भास्करचार्य गणित पेटी

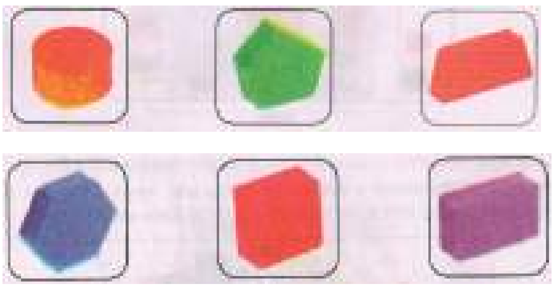

त्रिमितीय आकार

प्रगत गणित संच

१३. त्रिमीतिय बॉक्स

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_312915940871028736189

इयत्ता दुसरी

त्रिमितीय वस्तूंच्या द्विमितीय आकृत्या काढतो.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक भाग १ पृष्ठ क्र. ४९ - चला ओळखूया भौमितिक आकृत्या

भास्करचार्य गणित पेटी

त्रिमितीय आकार, जोडो स्ट्रॉ

प्रगत गणित संच

१३. त्रिमीतिय बॉक्स

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_3129160380531425281297

सरळ रेषा वेगवेगळ्या रुपात दाखवितो / काढतो. (उभ्या, आडव्या, तिरप्या)

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक भाग १ पृष्ठ क्र. ४७, ४८ - गंमत रेषेची

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_3133237195509760001763

इयत्ता दुसरी

द्विमितीय आकार ओळखतो. (आयत, चौरस, त्रिकोण, वर्तुळ)

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक भाग १ - पृष्ठ क्र. ४८ - आकार ओळख आणि रंगव
पृष्ठ क्र. ४९ - चला ओळखूया भौमितिक आकृत्या

भास्करचार्य गणित पेटी

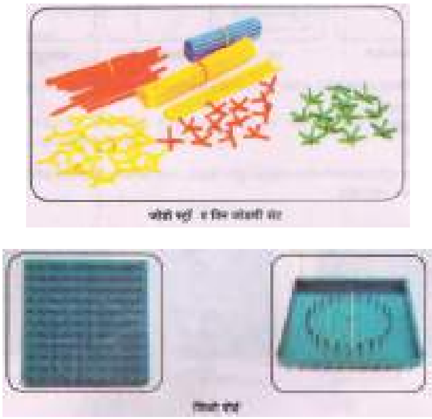

जोडो स्ट्रॉ, जिओबार्ड

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

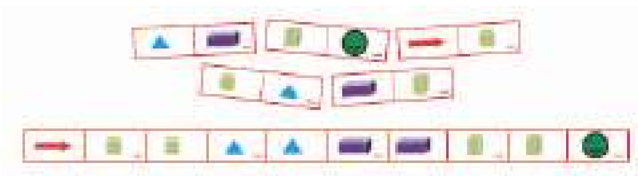

२५. भौमितिक आकार

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

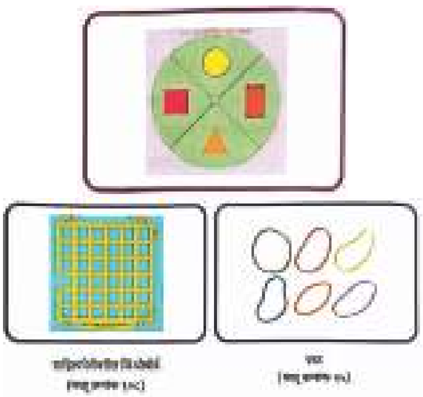

साहित्य क्र. ५६ बाण फिरवा, आकार ओळखा
साहित्य क्र. ५७ जिओबोर्ड वरील आकार

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_31251483159718297615722

इयत्ता दुसरी

सरळ आणि वक्ररेषा वेगळ्या करतो.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक भाग १ - पृष्ठ क्र. ४७, ४८ - गंमत रेषेची पृष्ठ क्र. ४९ - चला ओळखूया भौमितिक आकृत्या

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_31332371955097600017637

काठी, पेन्सिल इत्यादी एकाच मापाची अप्रमाणित एकके वापरुन लांबी/अंतर मोजतो, तसेच अंतराचा अंदाज करतो. कप, चमचा, बादली या एकाच मापाची अप्रमाणित एकके वापरून भांडे, पिंप इत्यादींची धारकता मोजतो व त्यांच्या धारकतांचा अंदाज करतो.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक भाग ४ - पृष्ठ क्र. ३५,३६ - लांबी मोजू या

भास्करचार्य गणित पेटी

जोडो स्ट्रॉ

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_3130139921219420161132

इयत्ता दुसरी

साधा वजनकाटा वापरून दोन वस्तूंची तुलना ...पेक्षा जड / पेक्षा हलकी अशा रुपात करतो.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक भाग ४ - पृष्ठ क्र. ३७, ३८ - वजन करूया

भास्करचार्य गणित पेटी

संवेदनशील तराजू

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_3129159568574955521130

**एकाच मापाची अप्रमाणित एकके वापरुन भांडे, पिंप इत्यादींची धारकता मोजतो,
तसेच त्याच्या धारकतांचा अंदाज करतो. जसे कप, चमचा, बादली इ.**

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक भाग ४ - पृष्ठ क्र. ३९, ४० - धारकता मोजू या

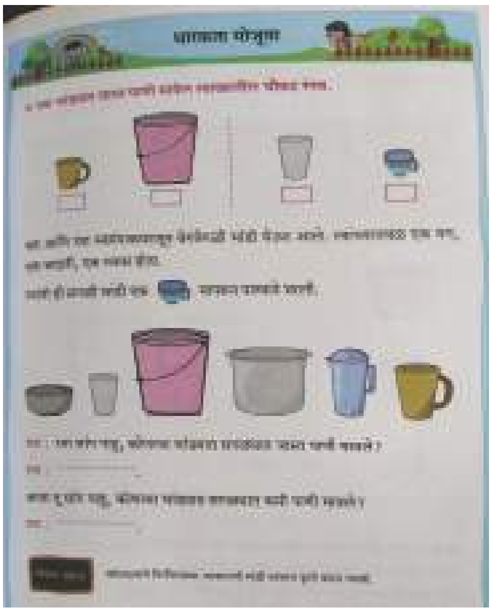

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_3130139921219420161132

इयत्ता दुसरी

आठवड्यातील वारांची नावे, वर्षातील महिन्यांची नावे ओळखतो.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक भाग २ - पृष्ठ क्र. ५०, ५१, ५२ - वर्षाचे महिने बारा

प्रगत गणित संच

२४. कॅलेंडर

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

४४. दिनदर्शिका

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_313292504646246400139016

तास, दिवस या कालावधी नुसार घटना / प्रसंगातील क्रम लावतो. उदा. मूल शाळेत अधिक काळ असते का घरी ?

प्रगत गणित संच

५.घडयाळ, २४. कॅलेंडर

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_31221548344660787213764

इयत्ता दुसरी

मिळविलेल्या माहितीचे विश्लेषण करून अनुमान काढतो. उदा. अंजली पेक्षा समीरच्या घरी वाहने अधिक वापरतात.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक भाग ३ - पृष्ठ क्र. ४२, ४३ - मिळवून चित्रातून माहिती

भाग ४ - पृष्ठ क्र. ४१, ४२ - माहितीचे व्यवस्थापन

भास्करचार्य गणित पेटी

गणीतीय जाळी, ठोकळे जोडणी

प्रगत गणित संच

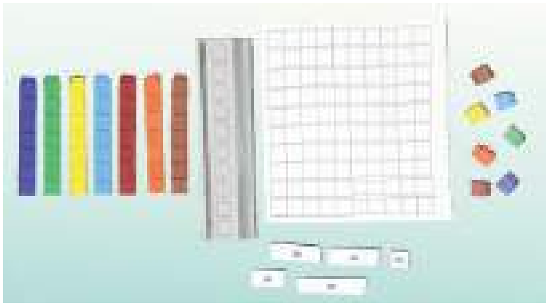

९. स्तंभालेख

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

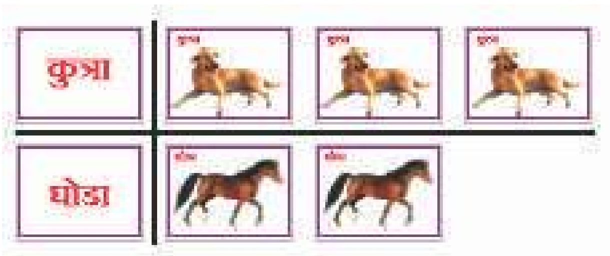

४०. माहिती व्यवस्थापन

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

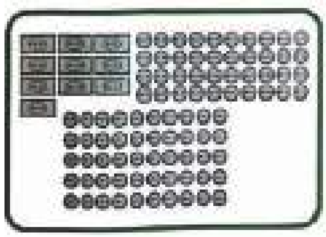

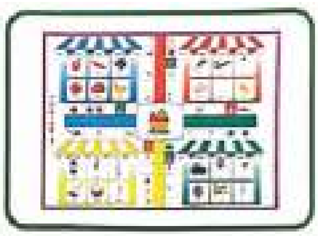

साहित्य क्र. ५५ खेळ (खरेदी)

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_3130199143482982401224

इयत्ता दुसरी

१०० रुपया पर्यंतच्या नाणी व नोटांच्या किंमती ओळखतो आणि त्यावर बेरीज व वजाबाकी या क्रिया करतो.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक

भाग ३ - पृष्ठ क्र. ५२,५३ - ओळखूया नाणी नोटा

भास्करचार्य गणित पेटी

झटपट गणित

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

२४. नोटा

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

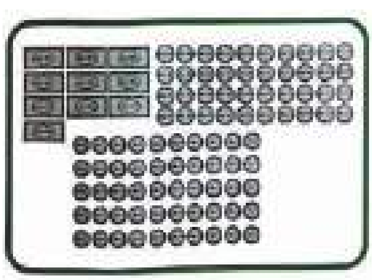

साहित्य क्र. ५४ नोटांच्या मदतीने गणित

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_31301991434829824012 24

इयत्ता दुसरी

१०० रुपया पर्यंतच्या नाणी व नोटांच्या किंमती ओळखतो आणि त्यावर बेरीज व वजाबाकी या क्रिया करतो.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक

भाग ३ - पृष्ठ क्र. ५२,५३ - ओळखूया नाणी नोटा

भास्करचार्य गणित पेटी

झटपट गणित

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

२४. नोटा

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

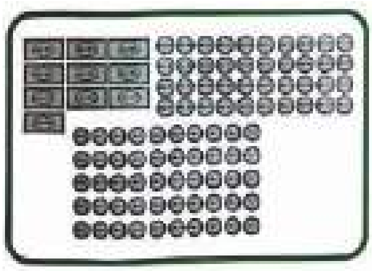

साहित्य क्र. ५४ नोटांच्या मदतीने गणित

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_3130199143482982401224

इयत्ता दुसरी

एखाद्या आकृतीबंधात परत परत येणारी बाब आणि
त्यातून पुढे मिळणारा आकृतिबंध याची कल्पना करणे आणि ती कल्पना शब्दात मांडणे.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक

भाग ४ - पृष्ठ क्र. ४३, ४४, ४५ - आकृतिबंध

प्रगत गणित संच

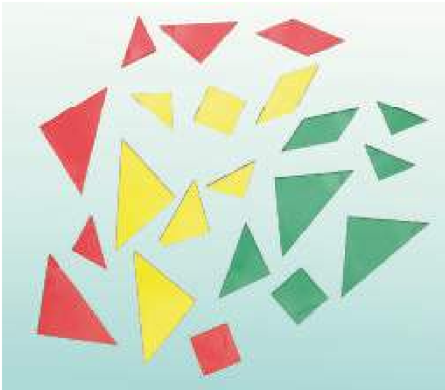

११. आकृतीबंध

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_31346239927122329611390

इयत्ता दुसरी

१३ - विविध आकार, बोटांचे ठसे, पानांचे ठसे आणि संख्या यांच्या तयार झालेल्या आकृतिबंधाचा विस्तार करतो.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक

भाग ४ पृष्ठ क्र. ४३, ४४, ४५ - आकृतिबंध

भास्करचार्य गणित पेटी

क्रॉसलिंक फोमचे विविध आकार

प्रगत गणित संच

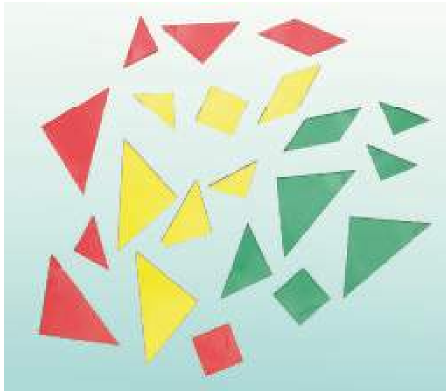

११. आकृतीबंध

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

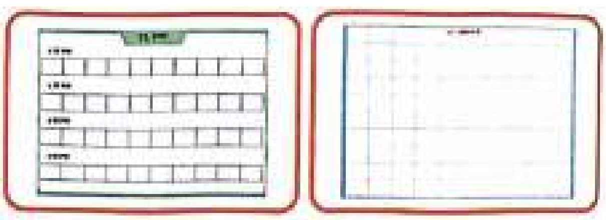

४८. १ ते १०० अंक मांडणी, ५०. टप्पा

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_31332371582082252817611

इयत्ता तिसरी

तीन अंकी संख्यांवर क्रिया करतो.
९९९ पर्यंतच्या संख्या स्थानिक किमतीचा उपयोग करून वाचतो व लिहितो.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक

भाग १ पृष्ठ क्र. ५४ ते ५८ - शतकाची ओळख, तीन अंकी संख्या ओळख, लेखन वाचन

भास्कराचार्य गणित पेटी

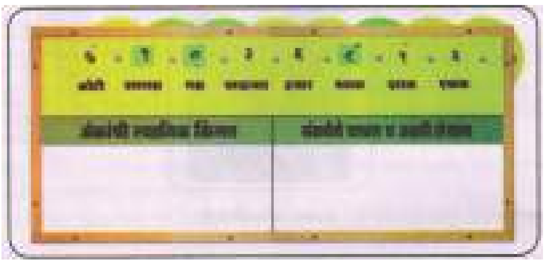

अंकाचे खाचे असलेले कट आऊटस

प्रगत गणित संच

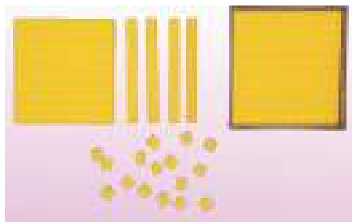

१०. मापन चौरस - घनता, २५. विस्तारीतरूप पट्ट्या

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

१७. संख्या वाचन चक्र व त्रिकोणी आकार
२१. संख्या व विस्तारीत रूप गाडी, २२. संख्याकार्ड - संख्यावाचन
२३. संख्याकार्ड - स्थानिक किंमत, २४. नोटा
२६. अंकपट्टी - लगतची पुढची संख्या
२७. अंकपट्टी - लगतची मागील संख्या

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

साहित्य क्र. ५१ मणी तारा साहित्य
साहित्य क्र. ५३ एकक दशक काड्या

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_3130139845068718081210

इयत्ता तिसरी

तीन अंकी संख्यांवर क्रिया करतो.
९९९ पर्यंतच्या संख्यांच्या स्थानिक किमतीचा उपयोग करून तुलना करतो.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक

भाग १ पृष्ठ क्र. ५९ ते ६५ - पुढची मागची संख्या, लहान मोठी संख्या, चढता उतरता क्रम, सर्वात मोठी सर्वात लहान संख्या, संख्येचे विस्तारित रूप

भास्कराचार्य गणित पेटी

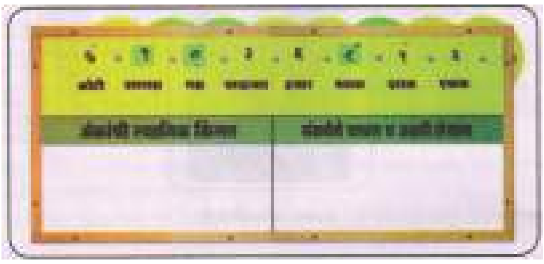

अंकाचे खाचे असलेले कट आऊटस

प्रगत गणित संच

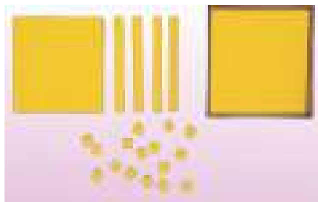

२. दशक बांगड्या, १०. मापन चौरस - घनता, २५. विस्तारीतरूप पट्ट्या

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

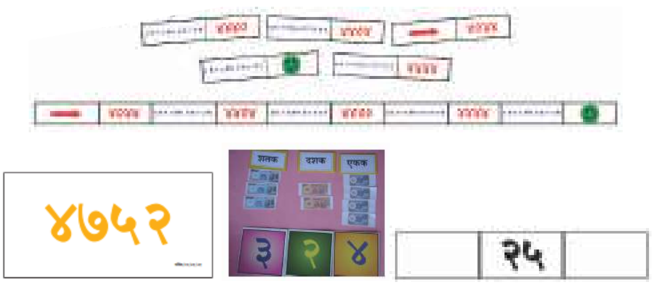

२१. संख्या व विस्तारीत रूप गाडी
२२. संख्याकार्ड - संख्यावाचन
२४. नोटा
२६. अंकपट्टी - लगतची पुढची संख्या
२७. अंकपट्टी - लगतची मागील संख्या

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

साहित्य क्र. ५१ मणी तारा साहित्य
साहित्य क्र. ५३ एकक दशक काड्या

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_3129159604322549761131

इयत्ता तिसरी

तीन अंकी संख्यांवर क्रिया करतो.
९९९ पेक्षा जास्त बेरीज होणार नाही अशा ३ अंकी संख्यांची बिन हातच्याची व हातच्याची बेरीज व वजाबाकी करतो.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक भाग १ पृष्ठ क्र. ६७ ते ७१ - बिनहातच्याची बेरीज व वजाबाकी

प्रगत गणित संच

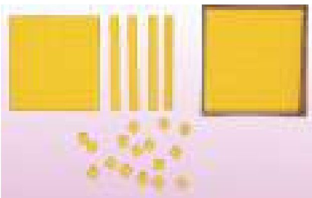

२. दशक बांगड्या, १०. मापन चौरस - घनता

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

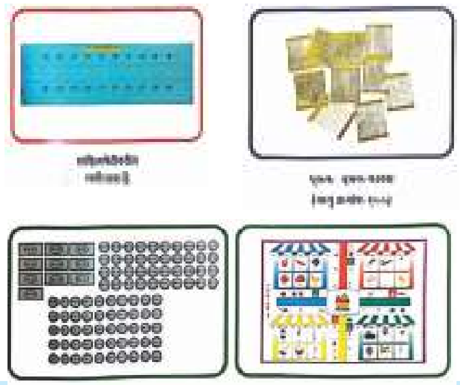

साहित्य क्र. ५१ मणी तारा साहित्य, साहित्य क्र. ५३ एकक दशक काड्या
साहित्य क्र. ५४ नोटांच्या मदतीने गणित, साहित्य क्र. ५५ खेळ (खरेदी)

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_312592612414300160122853

इयत्ता तिसरी

दैनंदिन जीवनातील वस्तूंच्या सहाय्याने २,३,४,५ आणि १० यांचे पाढे तयार करतो व ते वापरतो.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक

भाग २ पृष्ठ क्र. ४५ ते ५२ - गुणाकार, पाढे, गुणाकारासाठी पाढ्यांचा उपयोग

भास्कराचार्य गणित पेटी

गणितीय जाळी, ठोकळे, ठोकळे जोडणी

प्रगत गणित संच

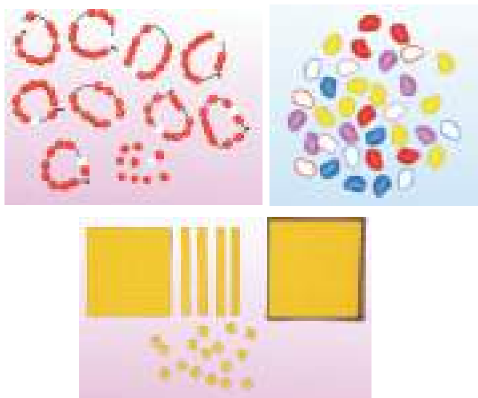

२. दशक बांगड्या, ३. कवड्या, १०. मापन चौरस- घनता

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

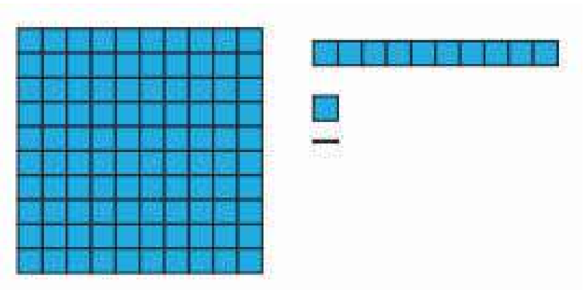

१९. शतक पाटी
३७. शतक दांडे, सुटे संच

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

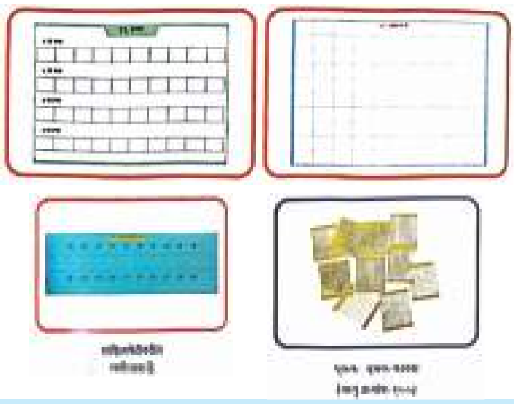

साहित्य क्र. ५० टप्पा
साहित्य क्र. ५१ मणी तारा
साहित्य क्र. ५३ एकक दशक काड्या

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_31281408202081075213066

इयत्ता तिसरी

परिस्थिती/संदर्भ यांचे विश्लेषण करून संख्यांवरील योग्य क्रियांचा वापर करतो.

या अध्ययन निष्पत्ती मधे मुलभूत क्रियांवर आधारित शाब्दिक उदाहरणांचा समावेश होतो.
जेव्हा मुलांना वेगवेगळ्या संदर्भाची (वेगवेगळ्या मुलभूत क्रियांवर आधारलेली)
शाब्दिक उदाहरण वाचून कोणती क्रिया करायची हे कळते तेव्हा या अध्ययन निष्पत्तीवर काम झाले असे म्हणता येईल.

प्रगत गणित संच

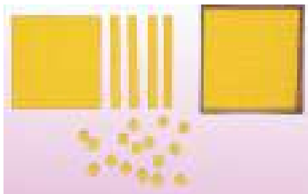

२. दशक बांगड्या, १०. मापन चौरस- घनता

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

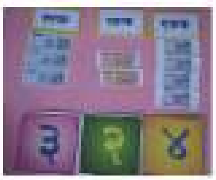

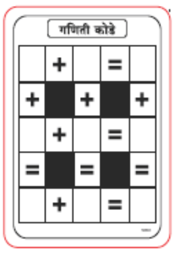

२४. नोटा
४३. व्यापार खेळ
१५. गणिती कोडे

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

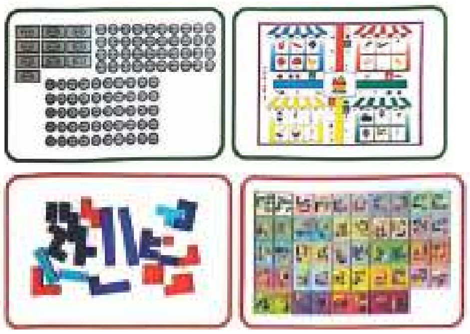

साहित्य क्र. ५२ खेळ खेळुया
साहित्य क्र. ५४ नोटांच्या मदतीने गणित
साहित्य क्र. ५५ खेळ (खरेदी)

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_313006600838176768143

इयत्ता तिसरी

समान गट किंवा वाटणीच्या मदतीने भागाकार क्रियेचा अर्थ स्पष्ट करतो आणि पुन्हा पुन्हा वजाबाकीच्या क्रियेद्वारे भागाकाराचा अर्थ शोधून काढतो. उदा. 12, 3 म्हणजे प्रत्येकी 3 चा एक गट याप्रमाणे 12 वस्तू होण्यासाठी किती गट लागतील? किंवा 12 मधून 3 ही संख्या पुन्हापुन्हा किती वेळा वजा करता येईल?

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक

भाग ३ - पृष्ठ क्र. ६२ ते ६८- भागाकार

भास्कराचार्य गणित पेटी

गणितीय जाळी, ठोकळे , ठोकळे जोड

प्रगत गणित संच

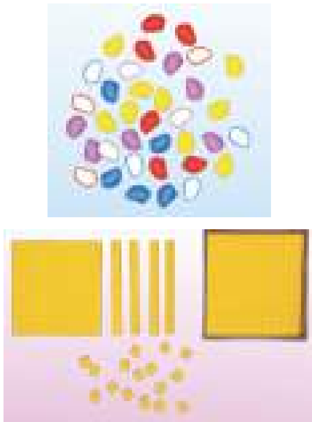

३. कवड्या, १०. मापन चौरस- घनता

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

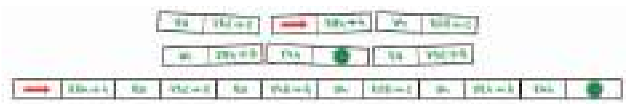

३२. भागाकर गाड्या

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

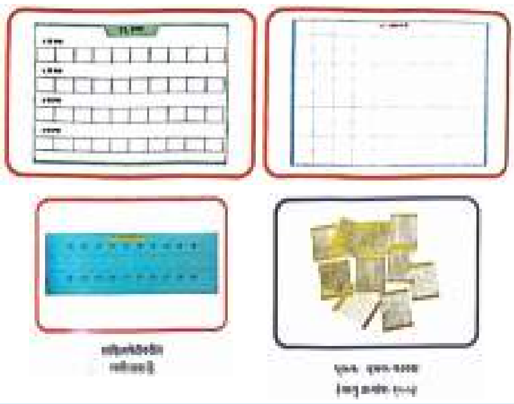

साहित्य क्र. ५० टप्पा
साहित्य क्र. ५१ मणी तारा
साहित्य क्र. ५३ एकक दशक काड्या

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_31374543654572032014147

इयत्ता तिसरी

कमी रक्कमेच्या बेरीज व वजाबाकी हातचा घेऊन अथवा न घेता करतो.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक

भाग १ - पृष्ठ क्र. ६७-७१ बिनहातच्याची बेरीज व वजाबाकी

भाग ३ - पृष्ठ क्र. ४५- ५५ बेरीज हातच्याची, वजाबाकी हातच्याची

भास्कराचार्य गणित पेटी

ठोकळे ,ठोकळे जोडणी, झटपट गणित

प्रगत गणित संच

२. दशक बांगड्या, ३. कवड्या,
१०. मापन चौरस- घनता १९. षटकोणी फासा

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

१७. संख्या वाचन चक्र व त्रिकोणी आकार
१८. डायस व प्लॅस्टिक काड्या
१९. शतक पाटी, २२. संख्याकार्ड- संख्यावाचन
२४. नोटा, ४३. व्यापार खेळ

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

साहित्य क्र. ५१ मणी तारा साहित्य
साहित्य क्र. ५३ एकक दशक काड्या
साहित्य क्र. ५४ नोटांच्या मदतीने गणित
साहित्य क्र. ५५ खेळ (खरेदी)

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_3130007662862745601229

इयत्ता तिसरी

विद्यार्थी द्विमितीय आकार समजावून घेतो.
डॉट ग्रीड कागद वापरून, घड्या घालून तसेच कागद कात्रण करून, सरळ रेषेच्या सहाय्याने-द्विमीतीय आकार तयार करतो.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक

पृष्ठ क्र. ४९ ते ५२- भौमितिक आकृत्यांची ओळख, भाग २ - पृष्ठ क्र. ६८ ते ७०- सममिती

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित
शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

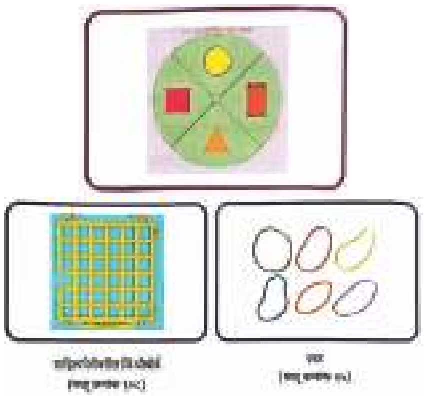

साहित्य क्र. ५६ बाण फिरवा, आकार ओळखा
साहित्य क्र. ५७ जिओबोर्ड वरील आकार

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_3130199146254909441340 https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_3134085118325391361239

इयत्ता तिसरी

विद्यार्थी द्विमितीय आकार समजावून घेतो.
कडा कोपरे आणि कर्णाच्या संख्येवरून द्विमीतीय आकाराचे वर्णन करतो.
उदा. पुस्तकाच्या कव्हराला चार कडा, चार कोपरे आणि दोन कर्ण आहेत.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक

पृष्ठ क्र. ४९ ते ५२ - भौमितिक आकृत्यांची ओळख

भास्करचार्य गणित पेटी

क्रॉसलिंक फोमचे विविध आकार, जोडो स्ट्रॉ, जिओ बोर्ड

प्रगत गणित संच

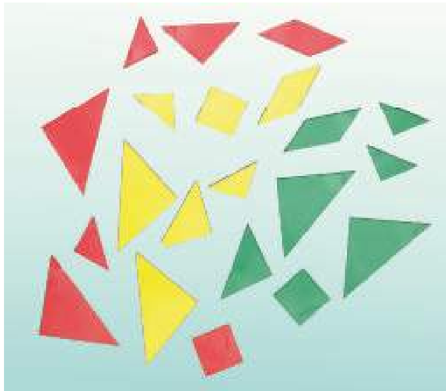

११. आकृतीबंध

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

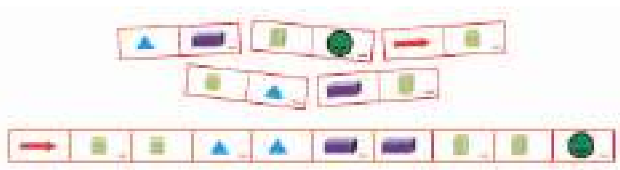

२५. भौमितिक आकार

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_3130199178993090561886

इयत्ता तिसरी

विद्यार्थी द्विमितीय आकार समजावून घेतो.
दिलेल्या जागेवर कुठेही जागा न सोडता दिलेल्या आकाराच्या फरशीच्या सहाय्याने जागा भरून काढतो.

भास्करचार्य गणित पेटी

क्रॉसलिंक फोमचे विविध आकार

प्रगत गणित संच

साहित्यातील समान आकृत्या.
(या आकृत्यांचा फरशी म्हणून वापर करताना ते कमी पडले तर समान आकाराचे कागदाचे तुकडे वापरावे) २०.परिमिती

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

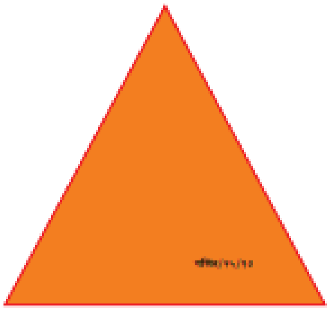

२५. भौमितिक आकार
(या आकृत्यांचा फरशी म्हणून वापर करताना ते कमी पडले तर समान आकाराचे कागदाचे तुकडे वापरावे)

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_3130199171640770561852

इयत्ता तिसरी

सेंटीमीटर किंवा मीटर या प्रमाणित एककांच्या सहाय्याने लांबी व अंतर मोजतो किंवा अंदाज करतो आणि एककातील संबंध ओळखतो.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक भाग २ - पृष्ठ क्र. ५६ ते ५९ - मापन लांबी

प्रगत गणित संच

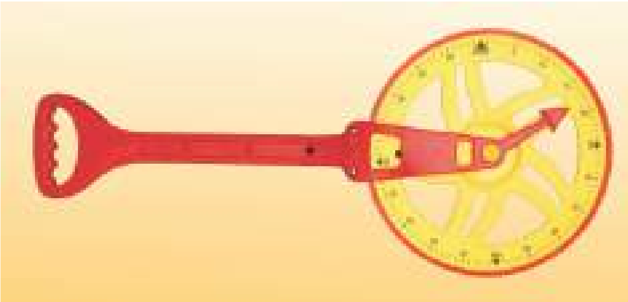

६. भूमापन सायकल

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

३८. मापनटेप- मीटर

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_3130199164748021761851

वस्तूचे साध्या तराजूच्या सहाय्याने ग्रॅम व किलोग्रॅम ही प्रमाणित एकके वापरून वजन करतो.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक भाग २ पृष्ठ क्र. ६० ते ६१ - मापन वजन

भास्करचार्य गणित पेटी

संवेदनशील तराजू

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_3130199188400046081898

इयत्ता तिसरी

अप्रमाणित एककाच्या मदतीने विविध भांड्यांच्या धारकता/क्षमतांची तुलना करतो.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक भाग २ पृष्ठ क्र. ६२ ते ६३ - आकारमान धारकता

भास्करचार्य गणित पेटी

संवेदनशील तराजू

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_3130199286032302081862

दिनदर्शिकेतील विशिष्ट दिवस आणि तारीख ओळखतो.भिंतीवरील/हातातील घड्याळावरून पूर्ण तासात अचूक वेळ सांगतो.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक भाग ४ पृष्ठ क्र. ४३ ते ४६ - कालमापन, दिनदर्शिका

प्रगत गणित संच

५. घडयाळ २४. कॅलेंडर

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_313006600382488576172

इयत्ता तिसरी

भिंतीवरील/हातातील घड्याळावरून पूर्ण तासात अचूक वेळ सांगतो.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक भाग ४
पृष्ठ क्र. ४३ ते ४४ - घड्याळाचे वाचन

प्रगत गणित संच

५. घडयाळ

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_3133320970809999361165 32

इयत्ता तिसरी

साधे आकार आणि संख्यामालिका याप्रकारच्या आकृतिबंधांचे विस्तार करतो.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक
भाग २ पृष्ठ क्र. ६४ ते ६६ - आकृतिबंध

भास्करचार्य गणित पेटी

क्रॉसलिंक फोमचे विविध, गणितीय जाळी, ठोकळे जोडणी

प्रगत गणित संच

११. आकृतिबंध
याशिवाय आकाराचे आकृतिबंध तयार करण्यासाठी इतर साहित्यांचाही वापर करता येईल.

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

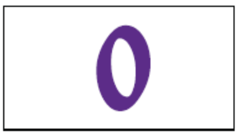

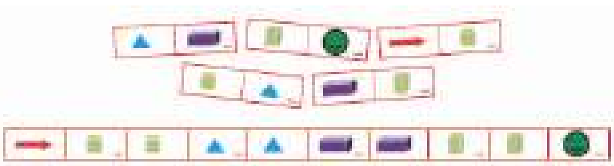

१०. अंककार्ड (० ते १००)
२५. भौमितिक आकार

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

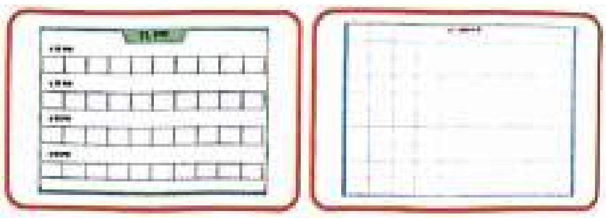

साहित्य क्र. ४८ १ ते १०० अंक मांडणी
साहित्य क्र. ५० टप्पा

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_3130199171640770561852

इयत्ता तिसरी

माहितीचे व्यवस्थापन समजतो. ताळ्याच्या खुणांच्या सहाय्याने माहितीची नोंद करतो.
चित्रांच्या सहाय्याने माहिती दर्शवितो आणि निष्कर्ष काढतो.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक भाग ४
पृष्ठ क्र. ५३ ते ५७ - माहितीचे व्यवस्थापन

भास्करचार्य गणित पेटी

गणितीय जाळी, ठोकळे जोडणी

प्रगत गणित संच

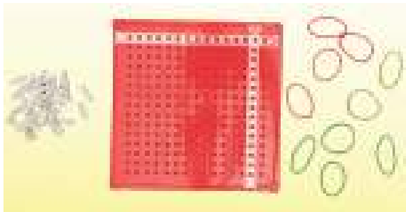

८. X Y अक्ष आलेख, ९. स्तंभालेख

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

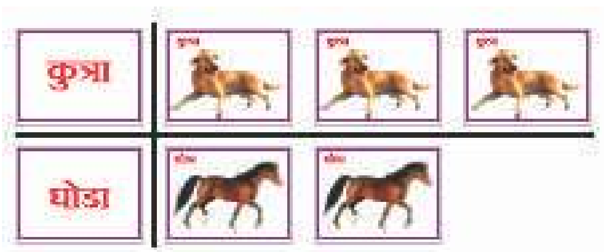

४०. माहिती व्यवस्थापन

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

साहित्य क्र. ५३ एकक दशक काड्या

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/resources/play/content/do_313006601686376448165

इयत्ता चौथी

दैनंदिन जीवनात संख्यांवरील क्रियांचा वापर करणे.

पाठ्यपुस्तक व पुस्तक क्रमांक

"भाग २ पृष्ठ क्र. ५४ ते ५६ (गुणाकार भाग १), भाग ४ पृष्ठ क्र. ३८ ते ४१ (गुणाकार भाग २) "

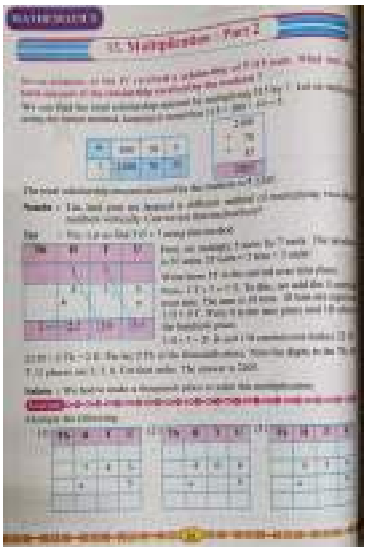

भाग ४ पृष्ठ क्र. ३८

प्रगत गणित संच

१. गणितीचा जादुई बॉक्स , १९. षटकोणी फासा , २३. झुंज

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

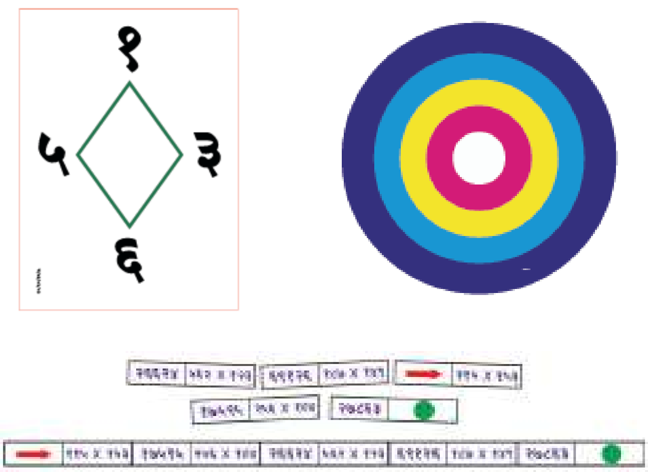

"या अध्ययन निष्पत्ती साठी साहित्य सुचवताना संख्याकार्ड किंवा संख्यावाचन चक्राचा उपयोग गुणाकारासाठीच्या दोन किंवा तीन अंकी संख्या तयार करण्यासाठी अपेक्षित केला आहे.

१४. संख्याकार्ड १७. संख्या वाचन चक्र व त्रिकोणी आकार ३१. गुणाकार गाड्या

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

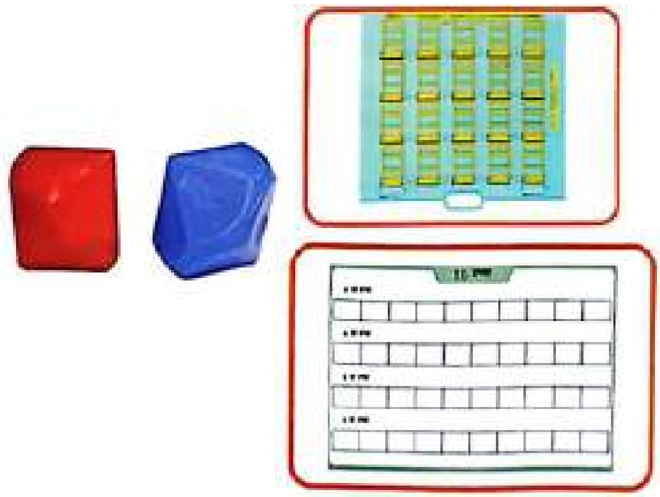

"या अध्ययन निष्पत्ती साठी साहित्य सुचवताना ० ते ९ अंकफासे या साहित्याचा उपयोग गुणाकारासाठीच्या दोन किंवा तीन अंकी संख्या तयार करण्यासाठी अपेक्षित केला आहे.

साहित्य क्र. ४९ - ० ते ९ अंक फासे साहित्य क्र. ५० - टप्पा साहित्य क्र. ५२ - खेळ खेळूया "

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक

"https://diksha.gov.in/play/content/do_3130139991739760641198
https://diksha.gov.in/play/content/do_3130139962666926081246 "

इयत्ता चौथी

विविध पद्धती वापरून एका संख्येला दुसऱ्या संख्येने भागतो. जसे चित्र रूपाने (ठिपके काढून), समान गट करून किंवा भागाकार गुणाकार यातला संबंध वापरून, पुन्हा पुन्हा वजाबाकी करून

पाठ्यपुस्तक व पुस्तक क्रमांक

"भाग २ पृष्ठ क्र. ५७ ते ६३ (भागाकार भाग १), भाग ४पृष्ठ क्र. ४२ ते ४५ (भागाकार भाग २) "

भास्कराचार्य गणित पेटी

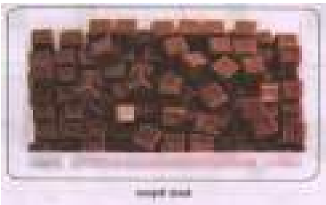

गणितीय जाळी, ठोकळे जोडणी,
घणाकृती ठोकळे, संख्यातुला,

प्रगत गणित संच

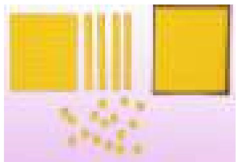
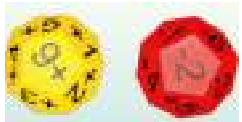

१. गणितीचा जादुई बॉक्स, ३. कवड्या,
१०. मापन चौरस- घनता, १९. षटकोणी फासा

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

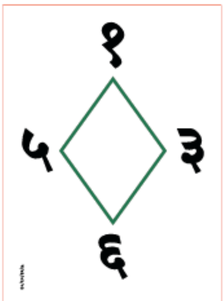

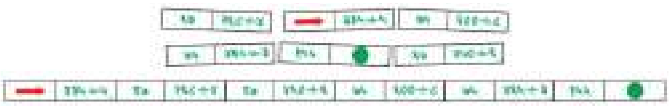

"या अध्ययन निष्पत्ती साठी साहित्य सुचवताना संख्याकार्ड किंवा संख्यावाचन चक्राचा उपयोग भागाकारासाठीच्या दोन किंवा तीन अंकी संख्या तयार करण्यासाठी अपेक्षित केला आहे.
१४. संख्याकार्ड १७. संख्या वाचन चक्र व त्रिकोणी आकार
३२. भागाकर गाड्या "

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

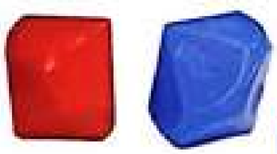
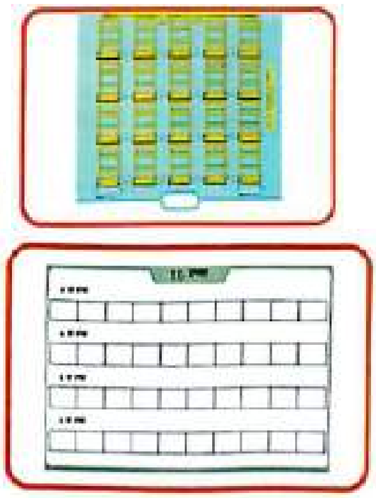

"या अध्ययन निष्पत्ती साठी साहित्य सुचवताना ० ते ९ अंकफासे या साहित्याचा उपयोग भागाकारासाठीच्या दोन किंवा तीन अंकी संख्या तयार करण्यासाठी अपेक्षित केला आहे.
साहित्य क्र. ४९ - ० ते ९ अंक फासे साहित्य क्र. ५० - टप्पा
साहित्य क्र. ५२ - खेळ खेळूया "

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	"https://diksha.gov.in/play/content/do_3135933013519400961922 https://diksha.gov.in/play/content/do_3135932833225277441740 https://diksha.gov.in/play/content/do_3130307011075850241492"

इयत्ता चौथी

नाणी, नोटा, लांबी, वस्तुमान आणि धारकता यांचा संबंध असणारे दैनंदिन जीवनातील प्रश्न किंवा प्रसंग तयार करण्यासाठी व सोडवण्यासाठी चार क्रियांचा उपयोग करतो.

पाठ्यपुस्तक व पुस्तक क्रमांक "भाग २ पृष्ठ क्र. ६६ ते ६७ - नाणी व नोटा पाठातील स्वाध्याय
भाग ३पृष्ठ क्र. ४५ ते ४८ - शाब्दिक उदाहरणे - बेरीज वजाबाकी, पृष्ठ क्र. ६१, ६६ आणि ६७ वरील स्वाध्याय"

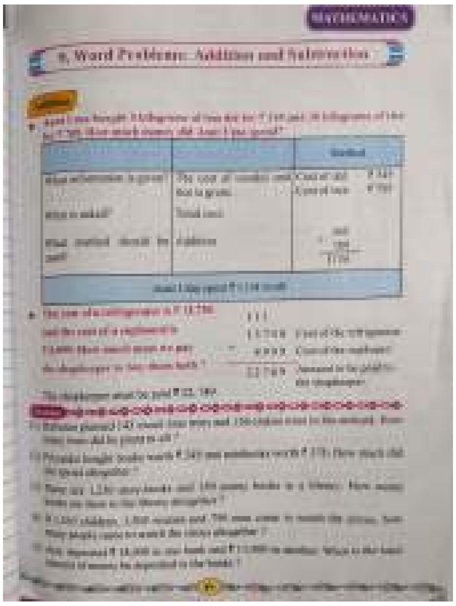
MATHEMATICS
9. Word Problems: Addition and Subtraction

भाग ३पृष्ठ क्र. ४५

प्रगत गणित संच

१. गणितीचा जादुई बॉक्स

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

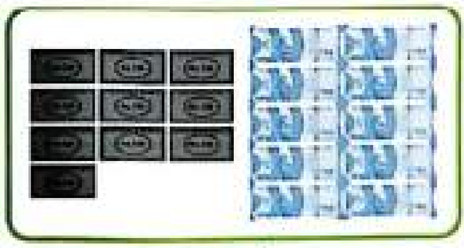

१००रु. च्या नोटा

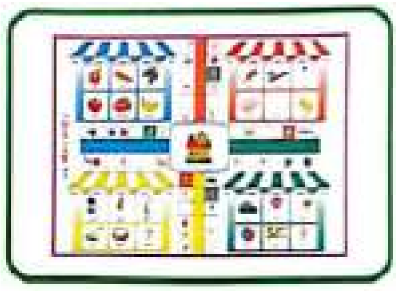

"साहित्य क्र. ५४ नोटांच्या मदतीने गणित
साहित्य क्र. ५५ खेळ (खरेदी) "

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

"२४. नोटा
४३. व्यापार खेळ "

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक "https://diksha.gov.in/play/content/do_3135947412757463041224O"

इयत्ता चौथी

**कागदाची घडी घालून वस्तूंच्या दिलेल्या समूहावरून किंवा दिलेल्या चित्रातील एका पूर्णाचा अर्धा, पाव, पाऊण भाग ओळखतो.
अर्धा, पाव व पाऊण भाग अनुक्रमे 1/2, 1/4 व 3/4 या चिन्हांनी दाखवतो.
1/2, 2/4 तसेच यांसारख्या इतर अपूर्णांकांची सममूल्यता दर्शवितो.**

पाठ्यपुस्तक व पुस्तक क्रमांक "भाग ३ पृष्ठ क्र. ४९ ते ५६ - अपूर्णांक"

भास्कराचार्य गणित पेटी

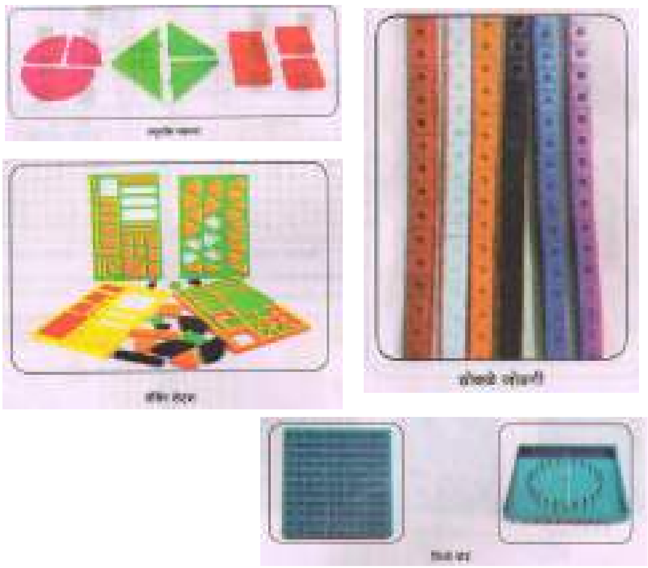

अपूर्णांक चकत्या, ठोकळे जोडणी, मॅचिंग सेट्स, जिओ बोर्ड

प्रगत गणित संच

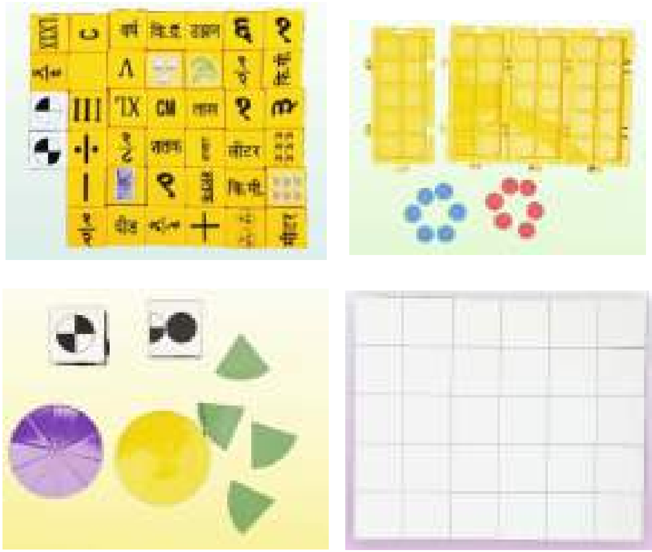

१. गणितीचा जादुई बॉक्स, ७. धन- ऋण बिल्ला,
१८. अपूर्णांकचा जादुई बॉक्स, २०. परिमिती

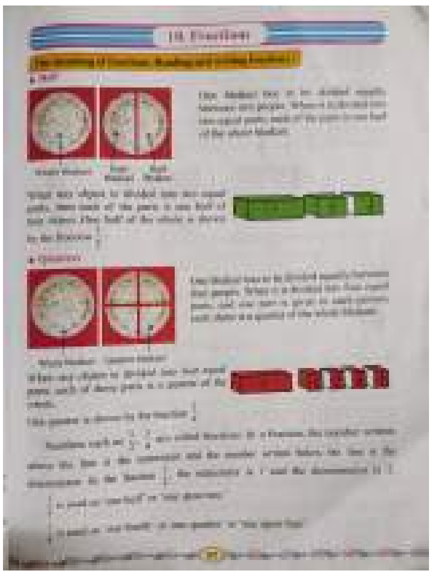

भाग ३ पृष्ठ क्र. ४९

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

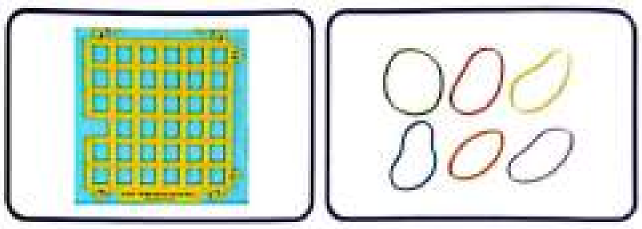

साहित्यपेटीमधील जिओबोर्ड (वस्तू क्रमांक १०८)

रबर (वस्तू क्रमांक २५)

साहित्य क्र. ५७ जिओबोर्ड वरील आकार

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	"https://diksha.gov.in/play/content/do_4313424882284732416110 41 https://diksha.gov.in/play/content/do_431342488228471603211039" https://diksha.gov.in/play/content/do_431342488228472422411040 https://diksha.gov.in/play/content/do_431342488228471603211039

इयत्ता चौथी

सभोवताली आढळणारे आकार जाणून घेतो.

पाठ्यपुस्तक व पुस्तक क्रमांक
"भाग १ पृष्ठ क्र. ४५ ते ५० भौमितिक आकृत्या"

प्रगत गणित संच

११. आकृतीबंध

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

साहित्य क्र. ५६ बाण फिरवा, आकार ओळखा

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	"https://diksha.gov.in/play/content/do_313292495892144128138743 https://diksha.gov.in/play/content/do_313292495445991424138725 https://diksha.gov.in/play/content/do_3130347838772756481117"

वर्तुळाचे केंद्र, त्रिज्या व व्यास ओळखतो.

पाठ्यपुस्तक व पुस्तक क्रमांक
"भाग १ पृष्ठ क्र. ४८ ते ५० वर्तुळ"

भास्कराचार्य गणित पेटी

जिओबार्ड, अपूर्णांक चकत्या

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

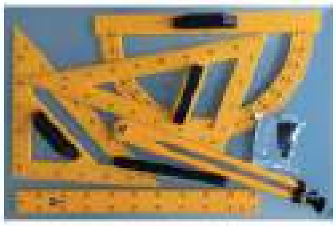

"या अध्ययन निष्पत्तीसाठी अध्यापन करताना शिक्षकाने खालील साहित्य वापरून फळ्यावर वर्तुळ काढावे व वर्तुळाच्या घटकांची ओळख करून द्यावी.
शिक्षक कंपासपेटी (प्लॅस्टिक)"

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	"https://diksha.gov.in/play/content/do_3130347819693752321114 https://diksha.gov.in/play/content/do_313292493619159040138659"

इयत्ता चौथी

टाईलिंगसाठी वापरता येतील असे आकार शोधतो.

टाईलिंग साठी वापरता येतील असे आकार शोधणे यामधे दिलेल्या क्षेत्रफळ संपूर्णपणे व्यापू शकेल असे एकक क्षेत्रफळ शोधणे अपेक्षित आहे. यासाठी पाठ्यपुस्तकात उपक्रम नसला तरी साहित्यपेटीतील साधनांचा वापर करून वर्गात टाईलिंगचे उपक्रम घ्यायला हवेत.

भास्कराचार्य गणित पेटी

क्रॉसलिंक फोम चे विविध आकार

प्रगत गणित संच

११. आकृतीबंध

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

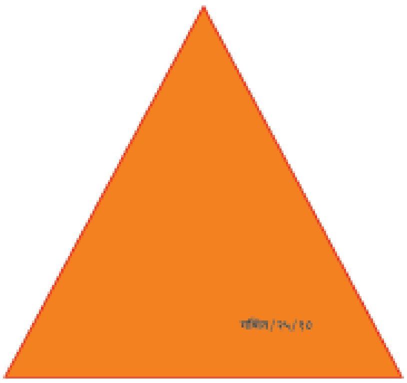

"२५. भौमितिक आकार "

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	"https://diksha.gov.in/play/content/do_3132924958921441281387433 https://diksha.gov.in/play/content/do_3132924954459914241387 25 https://diksha.gov.in/play/content/do_3130347838772756481117"

इयत्ता चौथी

घडणीचा वापर करून घन व इष्टिकाचिती तयार करतो.

"पाठ्यपुस्तकात घडणीचा वापर करून घन किंवा इष्टिकाचिती तयार करण्याचे उपक्रम खालील पानावर दिले आहेत. याशिवाय शिक्षकांनी कागदांच्या तुकड्याचा किंवा विविध वस्तूंच्या आवरणासाठी वापरल्या जाणाऱ्या पुठ्ठ्यांच्या बॉक्सचा वापर करून या अध्ययन निष्पत्तीसाठी उपक्रमांचे आयोजन करावे.

पाठ्यपुस्तक व पुस्तक क्रमांक भाग ३पृष्ठ क्र. ७२ - घडणी "

भास्कराचार्य गणित पेटी

जोडो स्ट्रॉ

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/play/content/do_3132924955961180l6138730

साध्या वस्तू वरून, समोरून व बाजूने पाहिले असता कशा दिसतील त्याचे चित्र काढतो.

विद्यार्थ्यांच्या सभोवताली असणाऱ्या वस्तूंचा वापर करून या अध्ययन निष्पत्तीसाठी वर्गात उपक्रम घ्यावे

भास्कराचार्य गणित पेटी

त्रिमीतीय आकार, जोडो स्ट्रॉ

प्रगत गणित संच

१३. त्रिमीतीय बॉक्स

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/play/content/do_31251483160475238425718

इयत्ता चौथी

दिलेल्या आकारास एकक मानून साध्या भौमितिक आकारांचे (त्रिकोण, आयत, चौरस) परिमिती व क्षेत्रफळ काढतो. उदा. टेबलाचा पृष्ठभाग पूर्णपणे झाकण्यासाठी लागणाऱ्या पुस्तकांची संख्या.

पाठ्यपुस्तक व पुस्तक क्रमांक

"भाग ३ पृष्ठ क्र. ६८ ते ७२ - परिमिती"

भास्कराचार्य गणित पेटी

क्रॉसलिंक फोम चे विविध आकार,
ठोकळे जोडणी, जिओ बोर्ड

प्रगत गणित संच

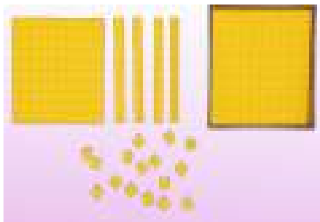

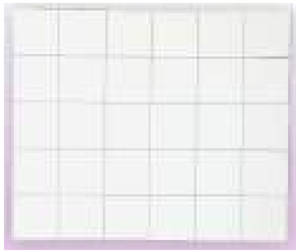

१०. मापन चौरस- घनता, ११. आकृतीबंध, २०. परिमिती

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

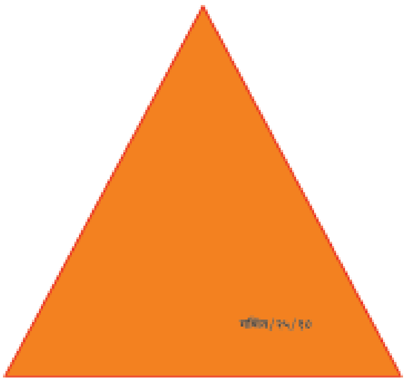

"२५. भौमितिक आकार "

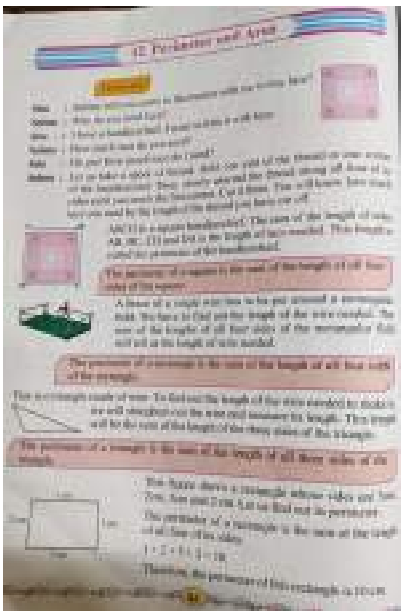

भाग ३ पृष्ठ क्र. ६८

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	"https://diksha.gov.in/play/content/do_3130347838772756481117 https://diksha.gov.in/play/content/do_3132924954459914241387 25 https://diksha.gov.in/play/content/do_3132924955657011201387 29"

इयत्ता चौथी

मीटरचे सेमी मध्ये आणि सेमीचे मीटर मध्ये रूपांतर करतो.

पाठ्यपुस्तक व पुस्तक क्रमांक

"भाग ३पृष्ठ क्र. ५७ ते ६२ - लांबी "

प्रगत गणित संच

१. गणितीचा जादुई बॉक्स, ६. भूमापक सायकल

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

३८. मापनटेप- मीटर

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	"https://diksha.gov.in/play/content/do_431342488228459315211027 https://diksha.gov.in/play/content/do_431342488228460134411028"

दैनंदिन जीवनातील घटनांना लागणारा वेळ किंवा घटनांमधील कालावधी पुढे मोजून किंवा मागे मोजून, तसेच बेरीज-वजाबाकी करून गणन करतो.

या अध्ययन निष्पत्तीसाठी पाठ्यपुस्तकात उपक्रम दिलेला नाही.

शिक्षकाने कालमापनासंबंधी काही शाब्दिक उदाहणांचा संच तयार करून वर्गात वापरावा.

प्रगत गणित संच

५. घडयाळ

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/play/content/do_3130199222182871041299

इयत्ता चौथी

एखाद्या वस्तूची लांबी, दोन ठिकाणांतील अंतर, विविध वस्तूंची वजने, भांड्यातील द्रवाचे आकारमान इत्यादींचा अंदाज करतो, नंतर प्रत्यक्ष मोजून पडताळा घेतो.

पाठ्यपुस्तक व पुस्तक क्रमांक "भाग ३ पृष्ठ क्र. ५७, ५८, ६४, ६५, ६६ वरील स्वाध्यायातील प्रत्यक्ष मापनाच्या कृती पृष्ठ क्र. ६७ वरील 'हे करून पाहा' मधील कृती "

भास्कराचार्य गणित पेटी

संवेदनशील तराजू

प्रगत गणित संच

६. भूमापक सायकल

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

"३६. शिक्षक कंपासपेटी (प्लॅस्टिक) ३८. मापनटेप- मीटर "

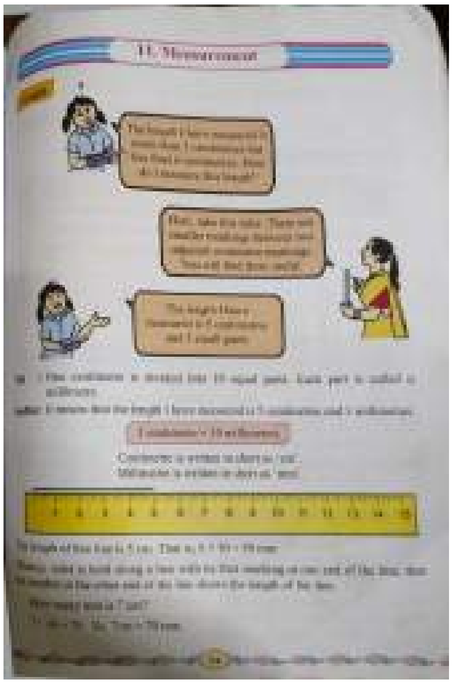

11. Measurement

भाग ३ पृष्ठ क्र. ५७

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	"https://diksha.gov.in/play/content/do_431342488228487987211054 https://diksha.gov.in/play/content/do_431342488228487987211054 https://diksha.gov.in/play/content/do_313292495445991424138725"

इयत्ता चौथी

लांबी, अंतर, वजन, आकारमान यांसंबंधीचे, दैनंदिन जीवनातील चार मूलभूत गणिती क्रियांचा अंतर्भाव असणारे प्रश्न सोडवितो.

पाठ्यपुस्तक व पुस्तक क्रमांक

"भाग ३ पृष्ठ क्र. ५७ ते ६७ - मापन या पाठातील स्वाध्याय"

भास्कराचार्य गणित पेटी

संवेदनशील तराजू

प्रगत गणित संच

६. भूमापक सायकल

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

"३६. शिक्षक कंपासपेटी (प्लॅस्टिक) ३८. मापनटेप- मीटर "

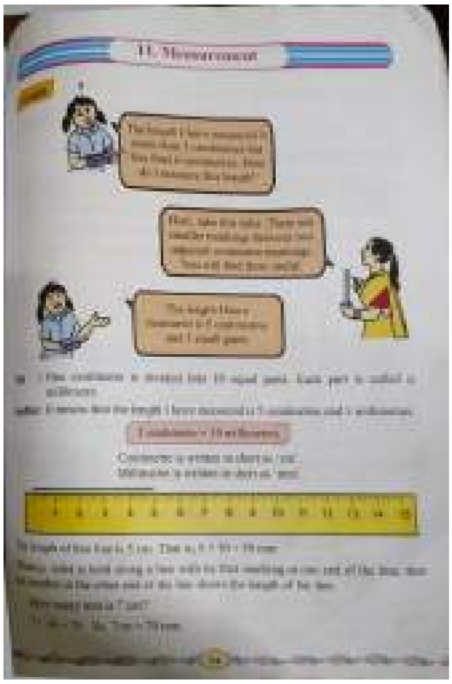

भाग ३ पृष्ठ क्र. ५७

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/play/content/do_3132924954459914241387256

इयत्ता चौथी

तास व मिनिटे यात घड्याळातील वेळ सांगतो. दिलेली वेळ माध्यान्हपूर्व व मध्यान्होत्तर वेळेच्या रूपात सांगतो.

पाठ्यपुस्तक व पुस्तक क्रमांक "भाग २ पृष्ठ क्र. ६८ ते ७१ - कालमापन"

प्रगत गणित संच

५. घडयाळ

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक https://diksha.gov.in/play/content/do_31221536316427468813713

चोवीस ताशी घड्याळ व बारा ताशी घड्याळ यांतील संबंध सांगतो.

या अध्ययन निष्पत्तीसाठी पाठ्यपुस्तकात उपक्रम दिलेला नाही मात्र प्रत्यक्ष घड्याळ दाखवून चोवीस ताशी घड्याळ व बारा ताशी घड्याळ यांतील संबंध सांगता येईल. तसेच, संगणकातील वेळेची सेटींग २४ तासाच्या घड्याळावर नेल्यावर दर्शनी वेळेत काय बदल होतो हे देखील मुलांना दाखवता येऊ शकते. याशिवाय रेल्वे वेळापत्रकातील रेल्वेगाड्यांच्या वेळा दाखवून त्यावरूनही २४ ताशी व १२ ताशी घड्याळांतील संबंधांवर चर्चा करता येईल.

प्रगत गणित संच

५. घडयाळ

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक "https://diksha.gov.in/play/content/do_3130199214921646081470
https://diksha.gov.in/play/content/do_3130199215815884801233"

इयत्ता चौथी

गुणाकार व भागाकारातील आकृतिबंध (9 च्या पटीपर्यंत) ओळखतो.

पाठ्यपुस्तक व पुस्तक क्रमांक

"भाग ४ पृष्ठ क्र. ५१ - गुणाकारातील आकृतिबंध"

भास्कराचार्य गणित पेटी

गणितीय जाळी, ठोकळे जोडणी

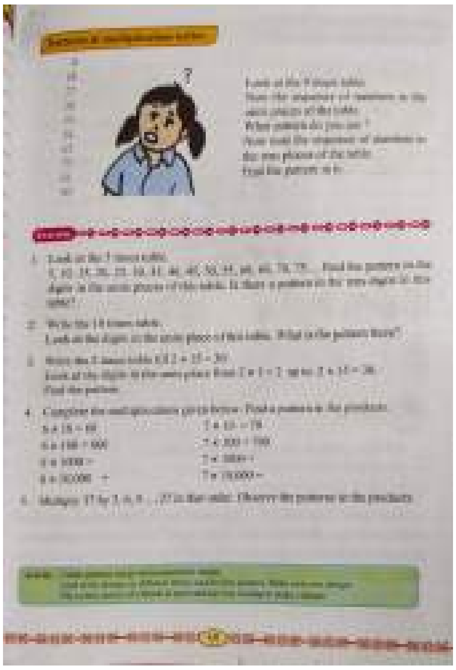

भाग ४ पृष्ठ क्र. ५१

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

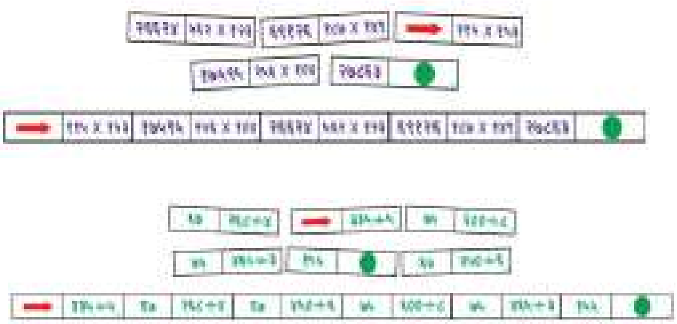

"३१. गुणाकार गाड्या ३२. भागाकार गाड्या "

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

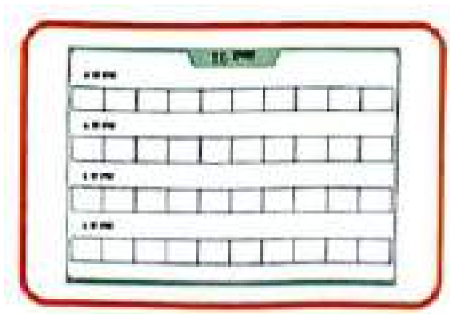

साहित्य क्र. ५० टप्पा

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/play/content/do_31377672082561433611079

इयत्ता चौथी

सममितीवर आधारित भौमितिक आकृतिबंधांचे निरीक्षण करतो, जाणून घेतो व विस्तार करतो.

पाठ्यपुस्तक व पुस्तक क्रमांक

"भाग ४ पृष्ठ क्र. ५० - भौमितिक आकारांचा आकृतिबंध"

भास्कराचार्य गणित पेटी

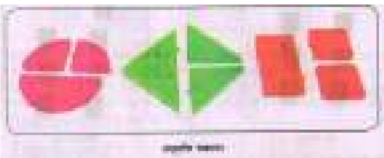

क्रॉसलिंक फोम चे विविध आकार, अपूर्णांक चकत्या

प्रगत गणित संच

"११. आकृतिबंध
याशिवाय आकाराचे आकृतिबंध
तयार करण्यासाठी इतर साहित्यांचाही वापर करता येईल."

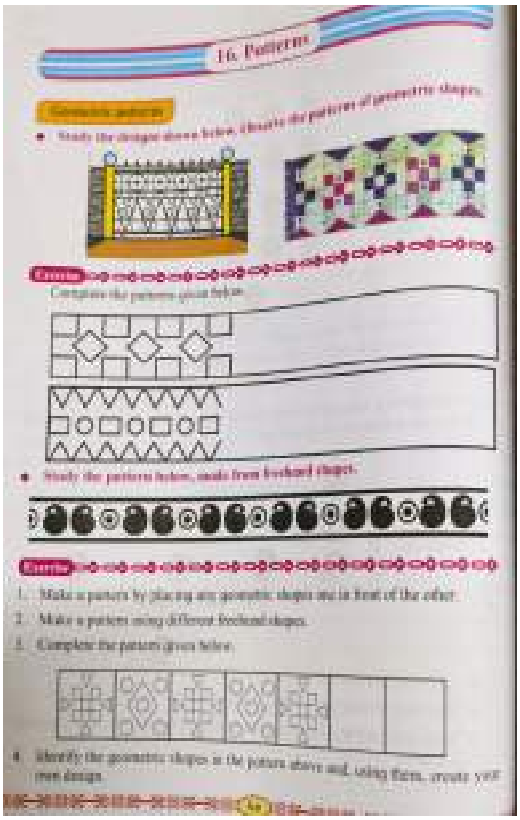
16. Patterns

भाग ४ पृष्ठ क्र. ५०

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक https://diksha.gov.in/play/content/do_3138635617453588481410

इयत्ता चौथी

गोळा केलेल्या माहितीवरून सारणी तयार करतो, स्तंभालेख काढतो व त्यावरून अनुमान काढतो.

पाठ्यपुस्तक व पुस्तक क्रमांक

"भाग ४ पृष्ठ क्र. ४६ ते ४९ - चित्रालेख"

भास्कराचार्य गणित पेटी

क्रॉसलिंक फोम चे विविध आकार,
गणितीय जाळी, ठोकळे जोडणी

प्रगत गणित संच

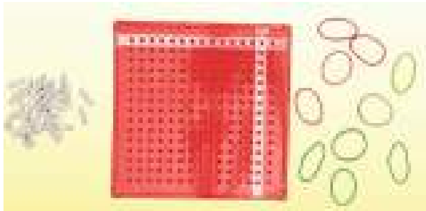

८. X Y अक्ष आलेख, ९. स्तंभालेख

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

४०. माहिती व्यवस्थापन

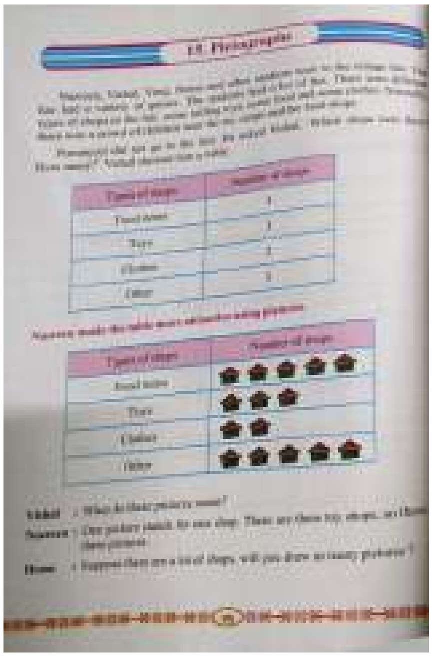

भाग ४ पृष्ठ क्र. ४६

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक https://diksha.gov.in/play/content/do_3127906089799761921275

इयत्ता पाचवी

परिसरातील 1000 पेक्षा जास्त किंमतीच्या संख्या वाचतो व लिहितो.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक

"भाग १ पृष्ठ क्र. ५५ ते ६१ संख्यांवरील क्रिया "

-

भास्कराचार्य गणित पेटी

अंकांचे खाचे असलेले कटआऊट

प्रगत गणित संच

3. कवड्या, १७. बिट्टया , २५. विस्तारीत रूप पट्ट्या

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

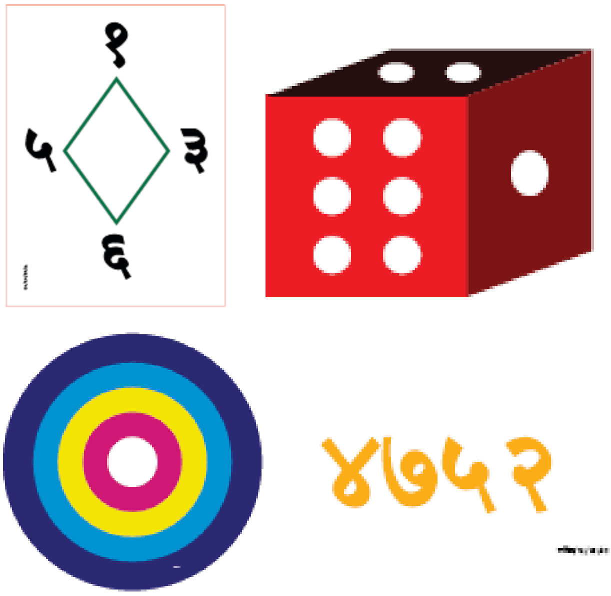

"१४. संख्याकार्ड १८. डायस व प्लॅस्टिक काड्या
१७. संख्या वाचन चक्र व त्रिकोणी आकार
२२. संख्याकार्ड- संख्यावाचन "

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

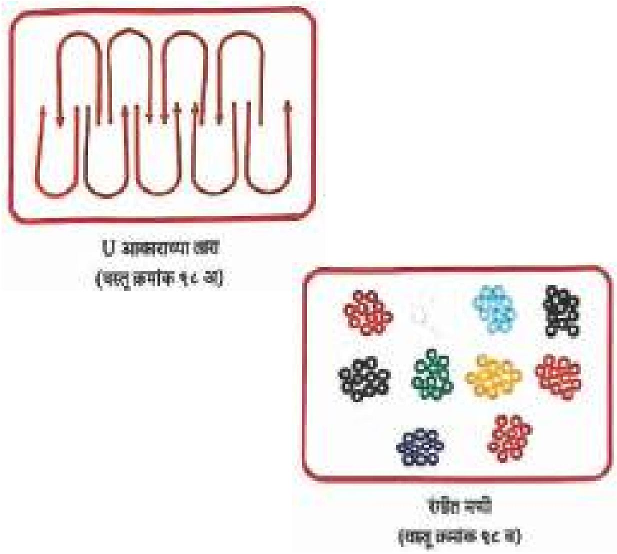

साहित्य क्र. ५१ मणी तारा

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/play/content/do_31327994473100902414193?contentType=ClassroomTeachingVideo

इयत्ता पाचवी

1000 पेक्षा मोठ्या संख्यावर, स्थानिक किंमती जाणून घेऊन चार मूलभूत अंक गणिती क्रिया करतो.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक "भाग १ पृष्ठ क्र. ५५ ते ६१ संख्यांवरील क्रिया "

भास्कराचार्य गणित पेटी

अंकांचे खाचे असलेले कटआऊट

प्रगत गणित संच

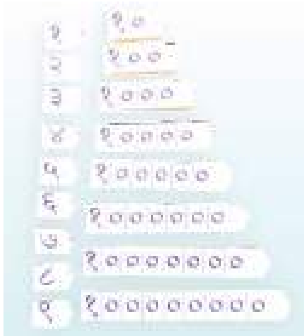

२५. विस्तारीत रूप पट्ट्या

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

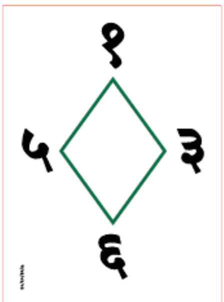

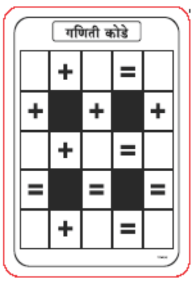

"या अध्ययन निष्पत्तीसाठी साहित्य सुचवताना संख्याकार्ड किंवा संख्यावाचन चक्राचा उपयोग ज्या संख्यांवर चार मुलभूत क्रिया करायच्या आहेत त्या संख्या तयार करण्यासाठी अपेक्षित केला आहे.

१४. संख्याकार्ड १७. संख्या वाचन चक्र व त्रिकोणी आकार

२३. संख्याकार्ड- स्थानिक किंमत १५. गणिती कोडी "

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

साहित्य क्र. ५१ मणी तारा

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक https://diksha.gov.in/play/content/do_3130140033495449601205?contentType=Resource

इयत्ता पाचवी

प्रमाणित पद्धत वापरून दिलेल्या संख्येला दुसऱ्या संख्येने भागतो.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक "भाग १ पृष्ठ क्र. ७० ते ७२ - भागाकार "

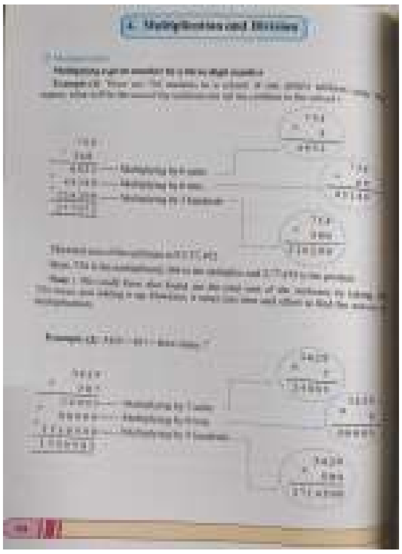

भाग १ पृष्ठ क्र. ७०

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

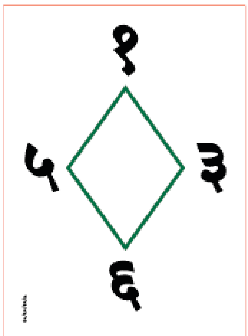

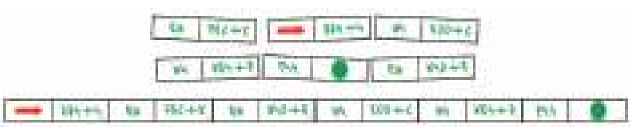

"या अध्ययन निष्पत्ती साठी साहित्य सुचवताना संख्याकार्ड किंवा संख्यावाचन चक्राचा उपयोग भागाकारासाठीच्या संख्या तयार करण्यासाठी अपेक्षित केला आहे.

१४. संख्याकार्ड १७. संख्या वाचन चक्र व त्रिकोणी आकार ३ २. भागाकर गाड्या "

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

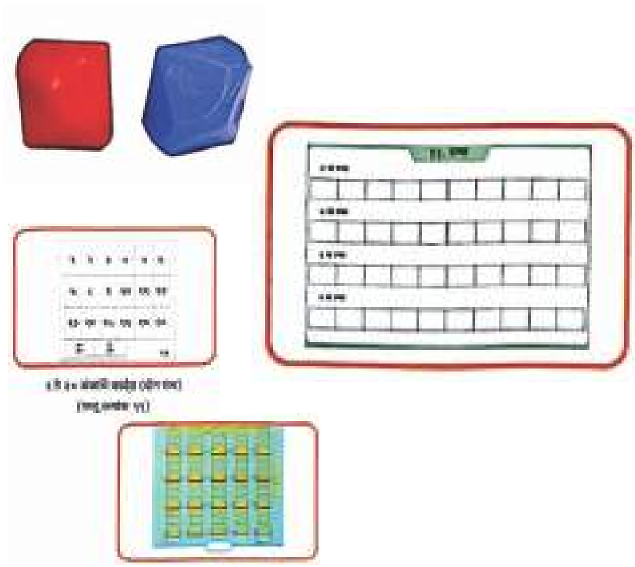

"या अध्ययन निष्पत्ती साठी साहित्य सुचवताना ० ते ९ अंकफासे या साहित्याचा उपयोग भागाकारासाठीच्या संख्या तयार करण्यासाठी अपेक्षित केला आहे.

साहित्य क्र. ४९ - ० ते ९ अंक फासे

साहित्य क्र. ५० - टप्पा साहित्य क्र. ५२ - खेळ खेळूया "

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/play/content/do_3137772217367838721123 3?contentType=Resource

इयत्ता पाचवी

बेरीज, वजाबाकी ,गुणाकार व भागाकार यांचे अंदाज करतो व विविध प्रकारे त्याचा पडताळा घेतो. उदाहरणार्थ, प्रमाण रीती वापरून, एखाद्या संख्येचे भाग करून (जसे, 9450 ला 25 ने भागताना; आधी 9000 ला, मग 400 ला व नंतर 50 ला 25 ने भागणे. आलेल्या भागाकारांची बेरीज करणे.)

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक "भाग १ पृष्ठ क्र. ६२ ते ६६ - बेरीज आणि वजाबाकी पृष्ठ क्र. ६७ ते ७२ - गुणाकार आणि भागाकार "

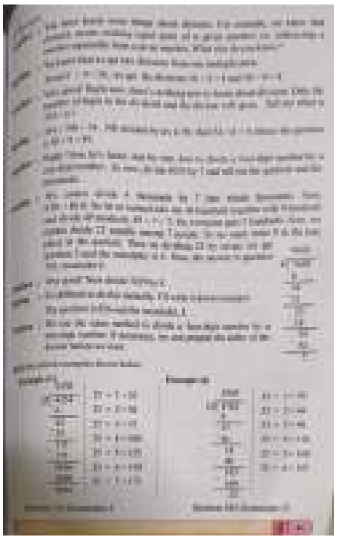

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

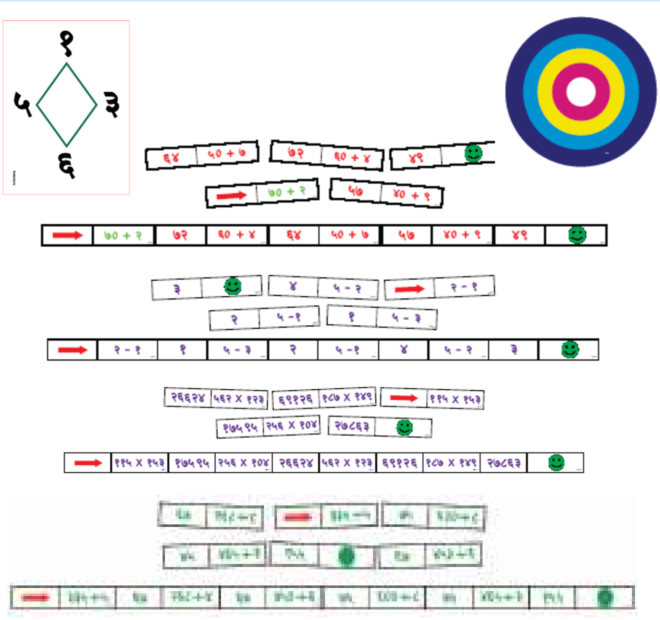

"या अध्ययन निष्पत्ती साठी साहित्य सुचवताना संख्याकार्ड किंवा संख्यावाचन चक्राचा उपयोग ज्या संख्यांवर चार मुलभूत क्रिया करायच्या आहेत त्या संख्या तयार करण्यासाठी अपेक्षित केला आहे.
१४. संख्याकार्ड १७. संख्या वाचन चक्र व त्रिकोणी आकार २९. बेरीज गाड्या ३०. वजाबाकी गाड्या ३१. गुणाकार गाड्या ३२. भागाकार गाड्या "

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

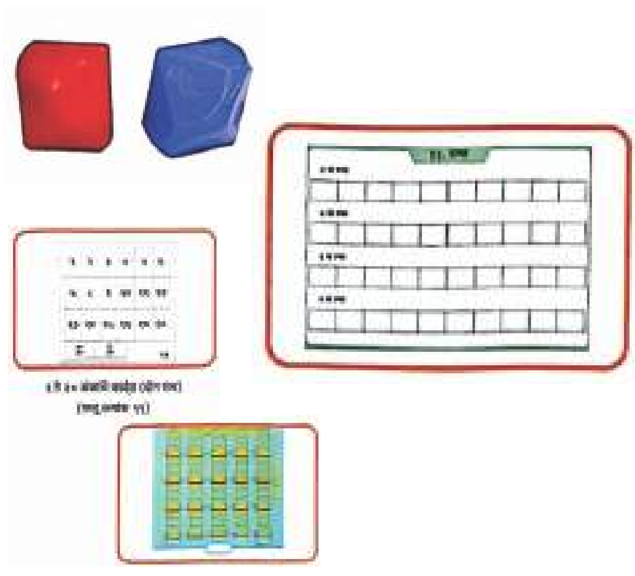

"या अध्ययन निष्पत्ती साठी साहित्य सुचवताना ० ते ९ अंकफासे या साहित्याचा उपयोग भागाकारासाठीच्या दोन किंवा तीन अंकी संख्या तयार करण्यासाठी अपेक्षित केला आहे.
साहित्य क्र. ४९ - ० ते ९ अंक फासे
साहित्य क्र. ५० - टप्पा साहित्य क्र. ५२ - खेळ खेळूया "

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/play/content/do_3130139977058467841135?contentType=Resource

इयत्ता पाचवी

समूहाचा भाग दर्शविणारी संख्या शोधतो.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक

"भाग २पृष्ठ क्र. ५९ ते ७१ - अपूर्णांक "

भास्कराचार्य गणित पेटी

गणितीय जाळी, ठोकळे जोडणी, घनाकृती ठोकळे

प्रगत गणित संच

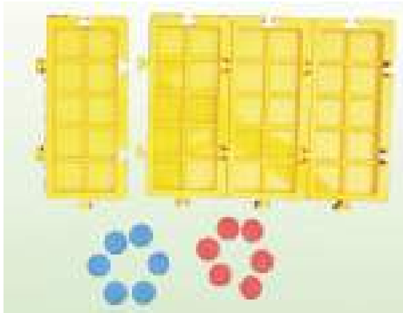

३. कवड्या ७. धन- ऋण बिल्ला

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

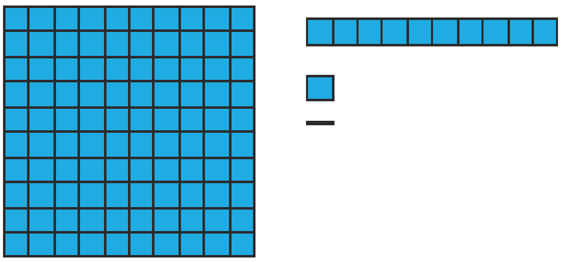

३७. शतक दांडे, सुटे संच

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

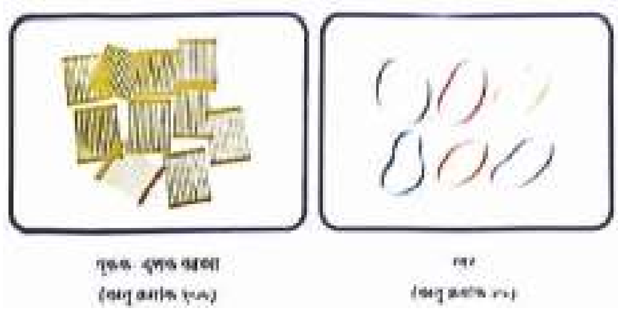

साहित्य क्रमांक ५३ - एकक दशक काड्या

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	

इयत्ता पाचवी

दिलेल्या अपूर्णांकांचा अर्थ जाणून घेतो.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक "भाग २ पृष्ठ क्र. ५९ ते ७१ - अपूर्णांक "

भास्कराचार्य गणित पेटी

अपूर्णांक चकत्या, ठोकळे जोडणी, मॅचिंग सेट्स

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/play/content/do_3130140040308572161244?contentType=Resource

परिसरातील द्विमितीय आकार व त्यांतील परिवलन व परावर्तन सममिती ओळखतो, जसे अक्षरे इत्यादी.

पाठ्यपुस्तकात या अध्ययन निष्पत्तीसाठी उपक्रम नाहीत मात्र मुलांना कागदाचा वापर करून परावर्तित सममिती, भोवरा, पंखा, दोऱ्याला बांधलेला दगड यांसारख्या उदाहरणातून परिवलन ही संकल्पना समजावून सांगावी

भाग १ पृष्ठ क्र. ७८

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/play/content/do_3129159468555059201107?contentType=Resource

इयत्ता पाचवी

- दिलेल्या अपूर्णांकांचा सममूल्य अपूर्णांक शोधतो व तयार करतो.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक

"भाग २पृष्ठ क्र. ५९ ते ६१ - सममूल्य अपूर्णांक तयार करणे "

भास्कराचार्य गणित पेटी

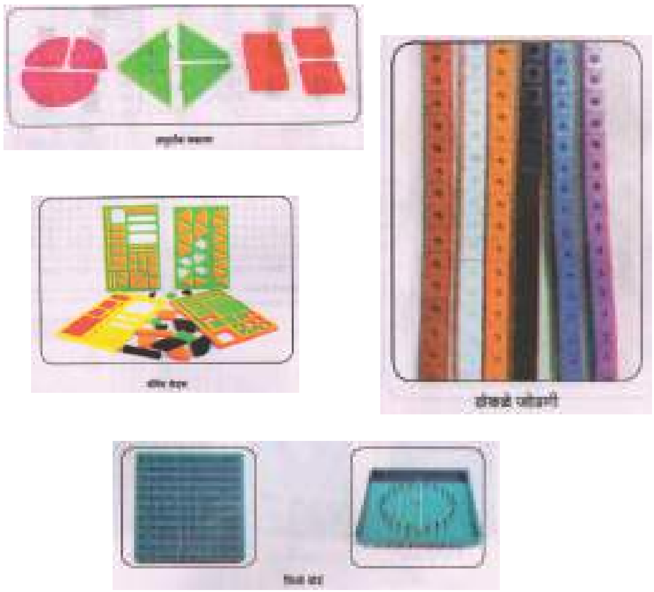

अपूर्णांक चकत्या, ठोकळे जोडणी,
मॅचिंग सेट्स, जिओ बोर्ड

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

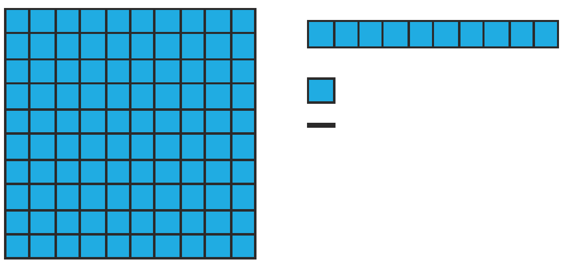

३७. शतक दांडे, सुटे संच

प्रगत गणित संच

"१. गणितीचा जादुई बॉक्स, ७. धन- ऋण बिल्ला,
१८. अपूर्णांकचा जादुई बॉक्स, २२. मणीमाळ"

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

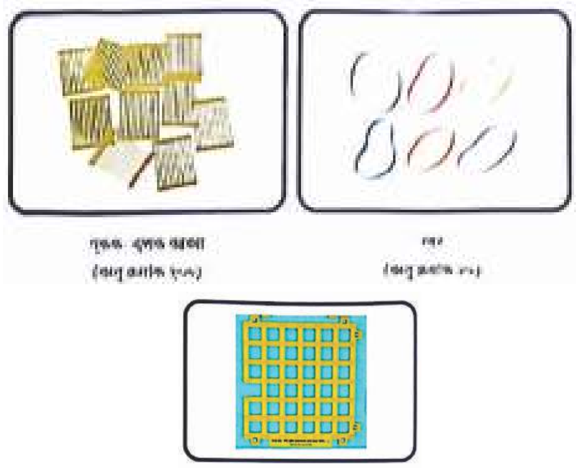

"साहित्य क्रमांक ५३ - एकक दशक काड्या
साहित्य क्रमांक ५७ - जिओ बोर्ड"

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/play/content/do_3130347882350592001130?contentType=ExplanationResource

इयत्ता पाचवी

दिलेले 1/2, 1/4, 1/5 यांसारखे अपूर्णांक दशमान पद्धतीत व्यक्त करतो. याउलट दशमान पद्धतीतील अपूर्णांक साध्या अपूर्णांकात व्यक्त करतो. उदाहरणार्थ, लांबी किंवा रकमेचा अर्धा भाग. जसे 10 रुपयांचा अर्धा म्हणजे 5 रुपये.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक

"भाग २पृष्ठ क्र. ५९ ते ६१ - सममूल्य अपूर्णांक तयार करणे "

भास्कराचार्य गणित पेटी

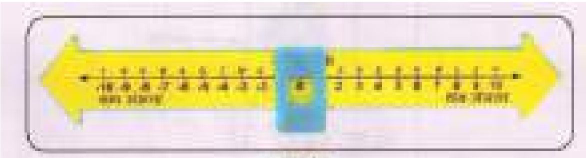

संख्यारेषा

ठोकळे जोडणी

ठोकळे जोडणी, संख्यारेषा

प्रगत गणित संच

"१. गणितीचा जादुई बॉक्स, ७. धन- ऋण बिल्ला, १८. अपूर्णांकचा जादुई बॉक्स, २२. मणीमाळ"

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

100	10	1	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{100}$	$\frac{1}{1000}$

"३४. मणीमाळ ४२. दशांश अपूर्णांक "

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

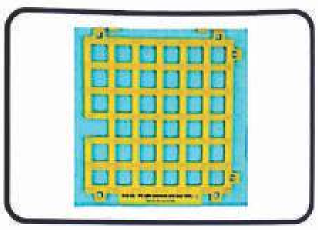

साहित्यपेटीवरील जिओबोर्ड
(वस्तू क्रमांक १०८)

साहित्य क्रमांक ५७ - जिओ बोर्ड

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/play/content/do_3121728451562700801914?contentType=Resource

इयत्ता पाचवी

व्यवहारी अपूर्णांकाचे दशांश अपूर्णांकात रुपांतर करतो याउलट दशांश अपूर्णांकाचे रूपांतर व्यवहारी अपूर्णांकात करतो.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक

"भाग ३ पृष्ठ क्र. ६५ ते ७१ - दशांश अपूर्णांक "

भास्कराचार्य गणित पेटी

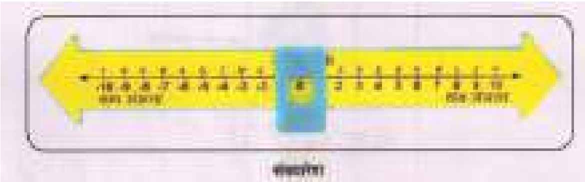

अपूर्णांक चकत्या, ठोकळे जोडणी, जिओ बोर्ड

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

100	10	1	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{100}$	$\frac{1}{1000}$

"३४. मणीमाळ ४२. दशांश अपूर्णांक "

प्रगत गणित संच

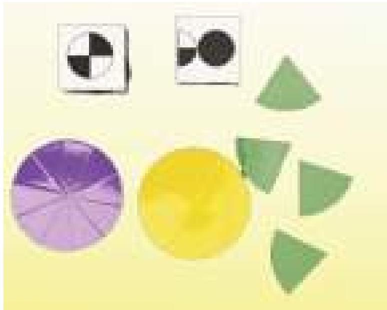

१८. अपूर्णांकचा जादुई बॉक्स

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

साहित्य क्रमांक ५७ - जिओ बोर्ड

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक

https://diksha.gov.in/play/content/do_3130140071084933121190?contentType=Resource

इयत्ता पाचवी

कोन व आकार यांबद्दलची अधिक माहिती मिळवितो. काटकोन, लघुकोन, विशालकोन यांचे वर्गीकरण करून कोन काढतो व त्यांचे रेखाटन करतो.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक "भाग २पृष्ठ क्र. ७२ ते ७८ - कोनपृष्ठ क्र. ७९ ते ८३ - वर्तुळ"

भास्कराचार्य गणित पेटी

जोडो स्ट्रॉ

प्रगत गणित संच

५. घड्याळ, १६. ३६० कोन मापक

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

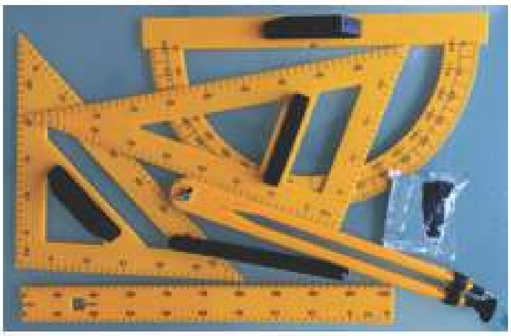

"या अध्ययन निष्पत्तीसाठी अध्यापन करताना शिक्षकाने खालील साहित्य वापरून फळ्यावर विविध कोन व आकार काढावे.
३६. शिक्षक कंपासपेटी (प्लॅस्टिक)"

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

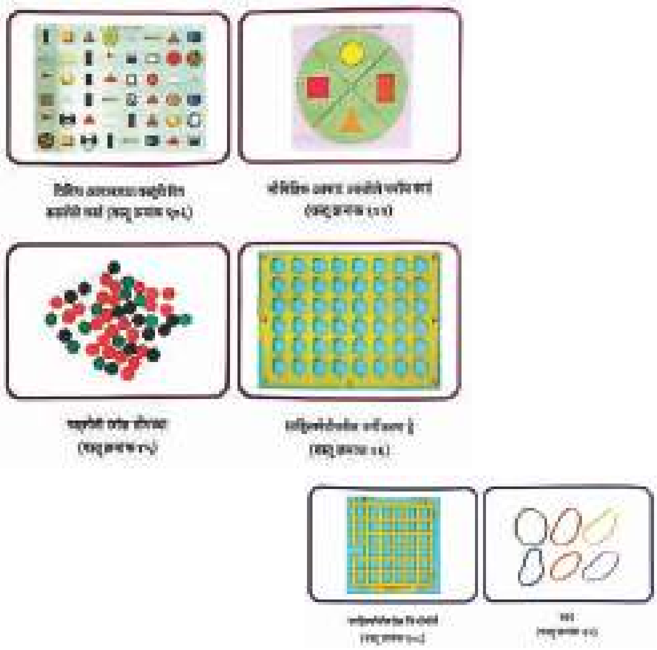

"साहित्य क्र. ५६ बाण फिरवा, आकार ओळखा
साहित्य क्रमांक ५७ - जिओ बोर्ड"

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक

"https://www.youtube.com/watch?v=8tlcGAxb1b4
https://www.youtube.com/watch?v=eJeIeUX0pOk"

इयत्ता पाचवी

नेहमीच्या वापरातील लांबी, वजन, धारकता यांच्या एककांचा संबंध जोडतो आणि मोठी एकके छोट्या एककात व छोटी एकके मोठ्या एककात रुपांतरीत करतो.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक "भाग ३ पृष्ठ क्र. ७२ ते ७६ - कालमापन
पृष्ठ क्र. ७७ ते ८० - मापनावरील उदाहरणे
पृष्ठ क्र. ८१ ते ८७ - परिमिती व क्षेत्रफळ"

भास्कराचार्य गणित पेटी

संवेदनशील तराजू

प्रगत गणित संच

१. गणितीचा जादुई बॉक्स, ६. भूमापक सायकल

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

३८. मापनटेप- मीटर

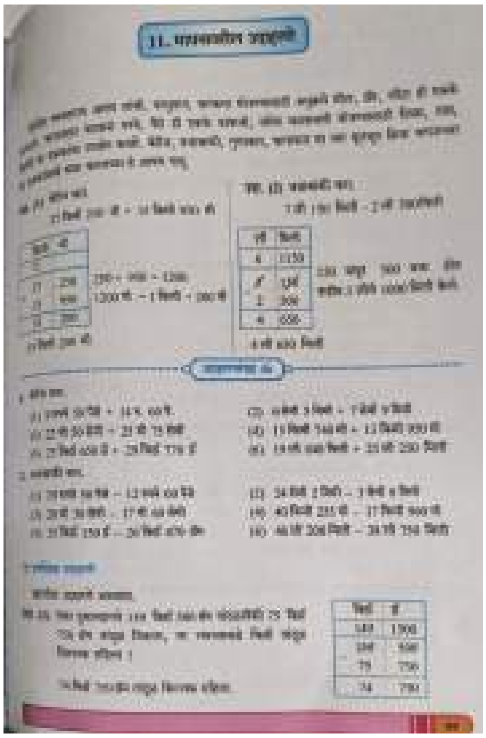

भाग ३ पृष्ठ क्र. ७७

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/play/content/do_3130140033120583681243?contentType=Resource

इयत्ता पाचवी

हेतुपूर्व तयार केलेल्या घडणी वापरून घन, वृतचिती व शंकू तयार करतो.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक

"भाग ४ पृष्ठ क्र. ६३ ते ६६ - त्रिमितीय वस्तू व घडणी "

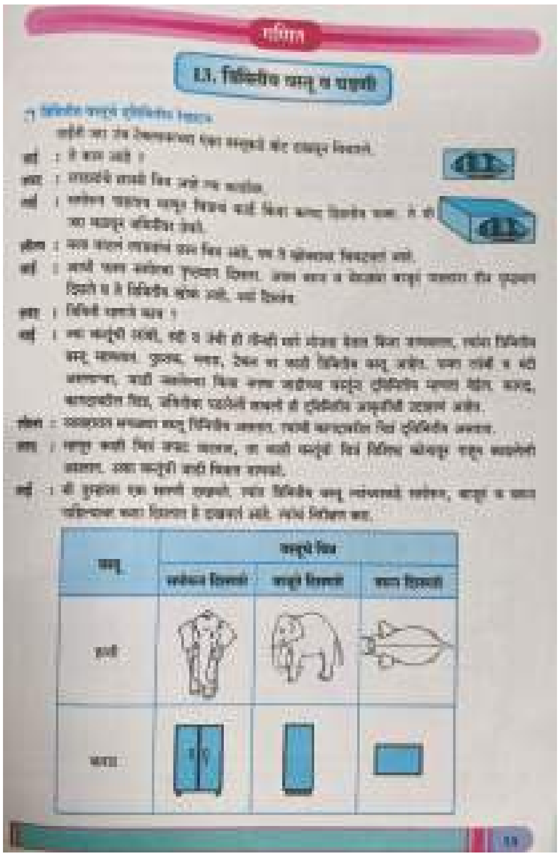

भाग ४ पृष्ठ क्र. ६३

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/play/content/do_3130140041164800001237?contentType=Resource

मोठ्या भांड्यांच्या आकारमानाचा अंदाज ज्ञात एककांच्या सहाय्याने करतो.
जसे बादलीचे आकारमान तांब्याच्या आकारमानाच्या 20 पट आहे.

यासाठी पाठ्यपुस्तकात उपक्रम दिलेले नाहीत मात्र शिक्षक कल्पकतेने परिसराशी संबंधित मापनाचे उपक्रम आयोजित करू शकतील.
मापनाच्या विविध कृतींचा प्रत्यक्ष अनुभव देताना शिक्षकाने मुलांना एककांच्या स्वरुपात मापनाचा अंदाज करायला सांगावे.

इयत्ता पाचवी

नाणी, नोटा, लांबी, वजन, धारकता व कालावधी यांच्या मापनातील उदाहरणे वा समस्या सोडविण्यासाठी चार मूलभूत अंकगणिती क्रियांचा वापर करतो.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक "भाग ३ पृष्ठ क्र. ७२ ते ७६ - कालमापन
पृष्ठ क्र. ७७ ते ८० - मापनावरील उदाहरणे"

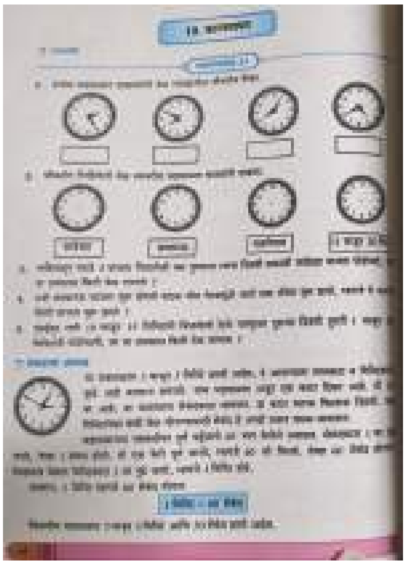

भाग ३ पृष्ठ क्र. ७२

प्रगत गणित संच

१. गणितीचा जादुई बॉक्स

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

"२४. नोटा   ४३. व्यापार खेळ "

अभ्यासक्रमातील मुलभूत संकल्पनावर आधारित शैक्षणिक साहित्य संच २०२२-२३

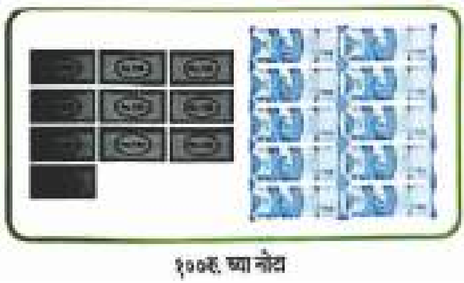

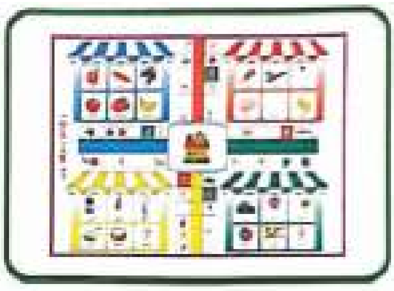

"साहित्य क्र. ५४ नोटांच्या मदतीने गणित
साहित्य क्र. ५५ खेळ (खरेदी) "

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक

इयत्ता पाचवी

चौरस संख्या व त्रिकोणी संख्या यांचे आकृतिबंध ओळखतो.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक

"भाग ४ पृष्ठ क्र. ७१ ते ७३ - आकृतिबंध "

भास्कराचार्य गणित पेटी

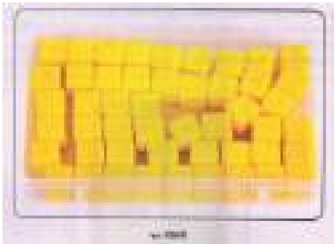

ठोकळे जोडणी, ठोकळे, गणितीय जाळी

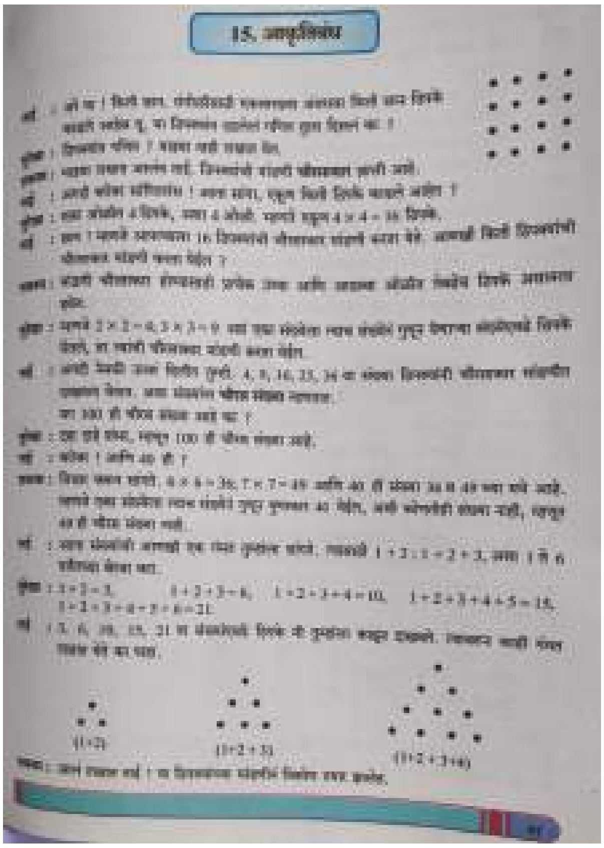
15. आकृतिबंध

भाग ४ पृष्ठ क्र. ७१

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/play/collection/do_31293447832820121612994?contentType=TextBookUnit

इयत्ता पाचवी

दैनंदिन व्यवहारातील विविध प्रकारची माहिती गोळा करतो
सारणीरुपात व स्तंभालेखाने दर्शवितो, आणि अर्थनिर्वचन करतो.

पाठ्यपुस्तक पृष्ठ क्रमांक

"भाग ४ पृष्ठ क्र. ६७ ते ७० - चित्रालेख "

भास्कराचार्य गणित पेटी

क्रॉसलिंक फोम चे विविध आकार,
गणितीय जाळी, ठोकळे जोडणी

प्रगत गणित संच

८. X Y अक्ष आलेख, ९. स्तंभालेख

अध्ययन समृद्धी साहित्य संच २०१८

४०. माहिती व्यवस्थापन

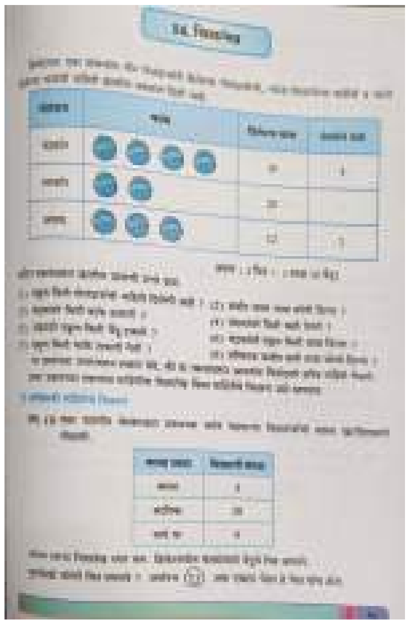

भाग ४ पृष्ठ क्र. ६७

मार्गदर्शक व्हिडिओ लिंक	https://diksha.gov.in/play/collection/do_31293606829191168013495 ?contentType=TextBookUnit

संपादन सहाय्य

श्रीमती प्राची पाटील	अधिव्याख्याता, DIET, पुणे
श्री. मनोज पांचाळ	शिक्षक, जि. प. शाळा बहुली, हवेली
श्री. नितीन मेमाणे	शिक्षक, जि. प. शाळा, पांडे, ता. भोर
श्री. अभिनव भोसले	शिक्षक, जि. प. शाळा मिरजे, ता. खंडाळा
श्री. नामदेव गवळी	विषय साधन व्यक्ती, URC - येरवडा
श्री. ज्ञानेश्वर ढमाले	विषय साधन व्यक्ती, URC - औंध
श्री. सुजाता लोहकरे	प्रतिनिधी, LFE
श्री. अतुल गायकवाड	प्रतिनिधी, LFE
श्री. धिरज जठार	प्रतिनिधी, LFE-CLR
श्रीमती अमृता परहर	प्रतिनिधी, LFE-CLR
श्रीमती वृषाली फाटक	प्रतिनिधी, LFE-CLR
श्री. सचिन कुलकर्णी	प्रतिनिधी, LFE-CLR

पुस्तिका वापरल्यानंतर जर आपल्या काही प्रतिक्रिया असतील
तर त्या आम्हाला ऐकायला आवडतील.
आपली प्रतिक्रिया मोलाची आहे !